

TRAFFIC
the wildlife trade monitoring network

JULI 2020

STOP CYBERCRIMINALITEIT MET WILDE SOORTEN IN DE EU

ONLINE HANDEL IN REPTIELEN EN VOGELS
IN BELGIË EN NEDERLAND

DIT RAPPORT WORDT
MEE GEFINANCIERD
DOOR DE EUROPESE
UNIE

GEZAMENLIJK RAPPORT

Dit rapport wordt gepubliceerd door WWF-België, met technische ondersteuning (zonder subsidie) van TRAFFIC in het kader van het EU Wildlife Cybercrime Project. Dat is een door de EU gefinancierd initiatief voor het tegenhouden en afschrikken van criminelen en hun netwerken die met behulp van het internet en pakketbezorgingsdiensten wilde soorten verhandelen in of via de EU. Dit project wordt geïmplementeerd door WWF, IFAW, INTERPOL en de Belgische douane, met technische ondersteuning (zonder subsidie) van TRAFFIC.

Webpagina van het project:

<https://wwf.be/nl/wildlife-cybercrime/>

Dit project werd gefinancierd door het Fonds voor Interne Veiligheid - Politie van de Europese Unie. De inhoud van dit rapport vertegenwoordigt alleen de standpunten van de auteur en valt onder zijn/haar eigen verantwoordelijkheid. De Europese Commissie aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid voor het gebruik van de informatie die het bevat.

HOOFDAUTEUR

Vicki Crook

PROJECTCOÖRDINATOR EN AUTEUR

Emilie Van der Henst

MEDEWERKERS

Florian Debève, Jaap Reijngoud, Jordi Janssen (Monitor Conservation Research Society), Sofie Ruyschaert

MEEWERKENDE ORGANISATIES :

UITGEGEVEN DOOR :

WWF België

Emile Jacquemainlaan 90

1000 Brussel

CEO: Antoine Lebrun

© TRAFFIC 2020. Het auteursrecht van het materiaal in dit rapport berust bij WWF en TRAFFIC.

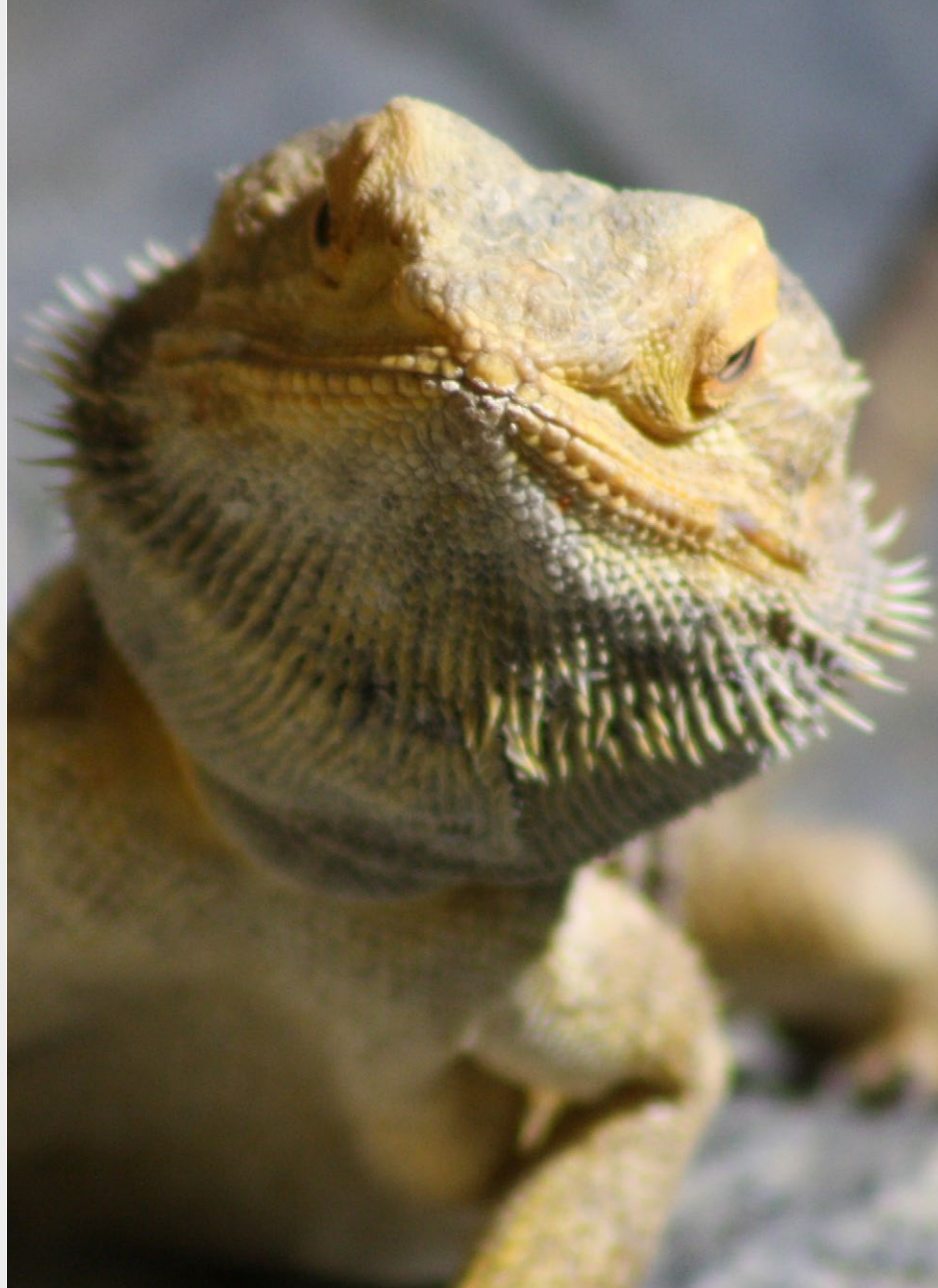
UK Registered Charity No. 1076722

ONTWERP

Marcus Cornthwaite

VERTALING

Nicolas Chartier (www.Teksthuis.be)

DANKWOORD

Het onderzoeksteam bedankt de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), in het bijzonder Meriam Wortel en Jamie Bouhuys, en de CITES-dienst en dienst Inspectie van de Belgische FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, respectievelijk in het bijzonder Elke Malfait en Bruno Cachapa Bailarote, voor hun bijdrage aan het onderzoek. Dank gaat ook uit naar de volgende collega's voor hun niet-aflatende steun bij het projectontwerp en het nazien van het rapport: Katalin Kecse-Nagy, Lu Gao, Crawford Allan, Marcus Cornthwaite, Richard Thomas, Magdalena Norwicz en Giavanna Grein bij WWF en TRAFFIC en Tania McCrea-Steele en Anna Bahraynian-Thayenthal bij IFAW. De Europese Unie wordt hartelijk bedankt voor haar financiële steun voor deze studie.

INHOUDSOPGAVE

pagina 1

INLEIDING

Resultaten
Samenvatting
Inleiding
Wetgeving
Methodologie

pagina 20

RESULTATEN EN BESPREKING

Totaal aantal advertenties
Advertenties gerangschikt op taxon en aantal specimens
Online platformen
Verkopers
Werkwijze
Herkomst, CITES-documentatie en merktekens
Relevante voorbeelden

pagina 33

GEBRUIK EN BELEID VAN ONLINE PLATFORMEN

Sociale media - Facebook
Gespecialiseerde en zoekertjeswebsites
Beleid websites

pagina 39

UITDAGINGEN BIJ ONLINE ONDERZOEK

Wettigheid bepalen
Online markten in België en Nederland, de EU en de wereld
Oplichtingspraktijken

pagina 44

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

OVERZICHT VAN BEVINDINGEN

REIKWIJDTE ONDERZOEK

28

vogel- en reptielentaxa werden voor het onderzoek geselecteerd: 26 soorten en 2 geslachten

50

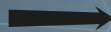
online platformen voor de Nederlandse en Belgische markt werden onderzocht van juli tot september 2019

Ook andere relevante discussies werden geregistreerd (zoals gezocht-advertenties, oude advertenties en discussies over kweken op fora) en interessante casestudies – telkens specifiek of mogelijk relevant voor België en Nederland – werden verder onderzocht.

ADVERTENTIES, TAXA EN RELEVANTE POSTS

106

actieve advertenties werden gevonden voor prioritaire taxa, waaronder 15 dubbele

42 REPTIELEN

advertenties, voor minstens 94 specimens

49 VOGELS

advertenties, voor minstens 93 specimens

300

andere posts (relevante discussies) werden eveneens geregistreerd

50%

van alle advertenties werd gevonden op 'gespecialiseerde' platformen

**PARROT4SALE
TERRARISTIK**

**VOGELARENA
ENIMALIA**

>25%

van alle advertenties werd gevonden op

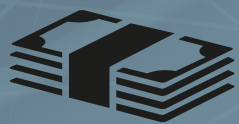
FACEBOOK

40%

op pagina's van openbare gebruikers/bedrijven

60%

in Facebook-groepen voor hobbyisten

65

verschillende verkopers

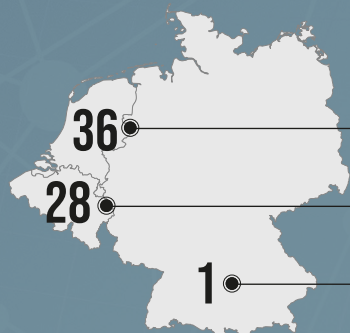

60% AMATEUR

meestal hobbyverzamelaars en/of -kwekers

**40% PROFESSIONEEL/
COMMERCIEEL**

professionele kwekers, dierenpeciaalzaken, exporteurs/importeurs of dierencentra/-parken

 NEDERLAND

 BELGIË

 DUITSLAND

Verschillende verkopers richtten zich op de ruimere EU-markt, met berichten in verschillende talen en door levering op de grote beurzen aan te bieden. Persoonlijk contact lijkt nog steeds de voornaamste manier om dieren te verhandelen in België en Nederland

PRIORITAIRE TAXA EN WETTIGHEID

De meeste prioritaire taxa in dit onderzoek zijn opgenomen in CITES-bijlage I/EU-bijlage A

KWEKEN IN GEVANGENSCHAP EN CITES

6

van de 49 advertenties voor vogels vermeldden kweek in gevangenschap

12

van de 49 advertenties voor vogels vermeldden CITES-documentatie

29

van de 42 advertenties voor reptielen vermeldden kweek in gevangenschap

26

van de 42 advertenties voor reptielen vermeldden CITES-documentatie

<25%

van de online platformen verstrekte duidelijke informatie over toepasselijke wetgeving en/of beleid inzake de handel in wilde soorten

SAMENVATTING

De illegale handel in wilde soorten is een van de grootste transnationale criminele activiteiten. Ze bedreigt soorten en houdt risico's op de overdracht van zoönosen op mensen in. De Europese Unie (EU) geldt als een van de grootste markten ter wereld voor wilde soorten. Ze speelt een belangrijke rol in de internationale legale en illegale handel erin. Handelaars in wilde soorten gaan meer en meer online, om toegang te krijgen tot een enorme, mondiale marktplaats.

Alle wilde soorten, zelfs de meest bedreigde en dus de strengst beschermde, zijn online te koop. Het voorbije decennium zijn regeringen, internationale en niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en bedrijven het belang gaan inzien van de rol die het internet speelt binnen de illegale handel in wilde soorten. Zo keurden de EU-instellingen in 2016 het Actieplan tegen de illegale handel in wilde dieren en planten¹ goed, dat doelstellingen bevat om cybercriminaliteit rond wilde soorten te bestrijden. In de particuliere sector hebben 's werelds grootste ondernemingen in e-commerce, technologie en sociale media hun krachten gebundeld met WWF en het Internationaal Fonds voor Dierenwelzijn (IFAW). Samen vormen ze de 'Coalition to End Wildlife Trafficking Online'², die werkt aan een aanpak waarmee de hele industrie de online handel in wilde soorten kan terugdringen.

¹ https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/WAP_EN_WEB.PDF

² <https://www.endwildlifetraffickingonline.org/>

SAMENVATTING

De EU financiert het 'EU Wildlife Cybercrime Project'³ om handhavingsinstanties en online platformen in Europa te ondersteunen in hun strijd tegen cybercriminaliteit rond wilde soorten, met name door beter onderzoek, analyse en capaciteitsopbouw. In het kader van dit project werd een online onderzoek naar de handel in wilde soorten uitgevoerd. Dat was specifiek in België en Nederland gericht op soorten die beschermd worden volgens de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten, maar vermoedelijk wel illegaal verkocht worden online. Het doel omvatte de identificatie van: 1. verdachte en mogelijk illegale verkoopaanbiedingen die de Belgische en Nederlandse autoriteiten wellicht verder moeten onderzoeken; 2. de types verkopers en hun werkwijzen; 3. de voornaamste websites of socialemediaplatformen die worden gebruikt en hun eventuele beleid inzake de handel in wilde soorten.

In overleg met experts in wilde soorten en administratieve en wetshandhavingsinstanties in beide landen werden levende exotische vogels en reptielen gekozen als focus van dit onderzoek. Meer specifiek ging het om met uitsterven bedreigde soorten die zijn opgenomen in bijlage I van CITES (de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten) en bijlage A van de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten. De reikwijdte van het onderzoek werd teruggebracht tot soorten waarbij de kans het grootst was dat ze illegaal waren als ze online te koop werden aangeboden. Dat wil zeggen dat ze tegelijk streng beschermd worden, zeldzaam zijn en reeds bekendstaan als soorten die illegaal worden verhandeld in de EU. Het onderzoek bestond uit: twee proeffases (om geschikte taxa en online platformen te identificeren); systematische zoekacties naar prioritaire taxa (26 vogel- en reptielensoorten en twee geslachten van reptielen) op 50 relevante online platformen tussen juli en september 2019 en

verder onderzoek naar interessante case studies – die allemaal in het bijzonder, of potentieel, relevant zijn voor België en Nederland.

In totaal vonden de onderzoekers tussen juli en september 2019 106 actieve advertenties voor de prioritaire taxa. Daarvan waren er 91 uniek (15 werden geïdentificeerd als dubbels). 49 advertenties waren voor vogels, minstens 93 specimens in totaal, en 42 voor reptielen, minstens 94 specimens in totaal. Verder werden nog ongeveer 300 andere posts (discussies van belang) geregistreerd. De beperkte reikwijdte van het onderzoek – zeer zeldzame soorten met een sterk vermoeden van illegaliteit – hield het aantal advertenties hanteerbaar, zodat iedere advertentie en verkoper grondig kon worden onderzocht.

Ruim 50% van alle advertenties werd tijdens dit onderzoek gevonden op 'gespecialiseerde' platformen (d.w.z. websites die specifiek bedoeld zijn voor advertenties voor levende dieren, en met name reptielen en vogels). De belangrijkste daarvan waren Parrot4sale, Terraristik, Vogelarena en Enimalia. Iets meer dan 20% werd gevonden op algemenere zoekertjessites en bijna de helft daarvan op één site – Marktplaats. Algemene zoekertjessites werden doorgaans gebruikt voor de frequenter voorkomende soorten, en ook voor oplichtingspraktijken. Meer dan 25% van de 91 advertenties werd op Facebook gevonden. Facebook is lid van de "Coalition to End Wildlife Trafficking Online" en verbood in 2019 de handel in alle levende dieren, behalve door erkende handelaars. Vele Facebook-advertenties uit de onderzoeksrunde in juli waren bij een bezoek eind augustus niet meer te vinden. Dat wijst ofwel op een hoge verkoop, ofwel op verwijdering door Facebook. 40% van de advertenties op Facebook werd geplaatst op pagina's van openbare gebruikers/bedrijven, 60% in Facebook-groepen voor liefhebbers van vogels en reptielen.

³ <https://wwf.be/nl/wildlife-cybercrime/>

De actieve advertenties uit 2019 waren geplaatst door 65 verschillende verkopers. Op basis van de beschikbare gegevens werd getracht om alle verkopers in te delen in types. 60% van hen leek amateur te zijn, meestal hobbyverzamelaars en/of -kwekerkwekers.

De resterende 40% leek professionele/commerciële verkoper te zijn (professionele kwekers, dierenspecialisten, exporteurs/importeurs of dieren centra/-parken). 36 verkopers (55%) waren in Nederland gevestigd, 28 (42%) in België en één in Duitsland (die zich duidelijk richtte op kopers in andere landen). Meerdere verkopers richtten zich op de ruimere EU-markt met berichten in verschillende talen en de mogelijkheid om te leveren op de grote beurzen. Persoonlijk contact lijkt nog steeds de voornaamste manier om dieren over te dragen in België en Nederland. Er werd opgemerkt dat codewoorden (die niet expliciet verwijzen naar kopen/verkoop, zoals 'ruil' of 'adoptie'), afkortingen en andere media/communicatievormen zoals WhatsApp worden gebruikt om detectie te voorkomen op platformen met een duidelijk beleid voor de handel in wilde soorten (zoals Facebook).

De meeste prioritair taxonomische soorten in dit onderzoek zijn opgenomen in bijlage I van CITES/bijlage A van de EU-verordeningen, wat betekent dat 'commerciële gebruik' alleen is toegestaan onder bepaalde uitzonderlijke omstandigheden. Deze omvatten o.a. in

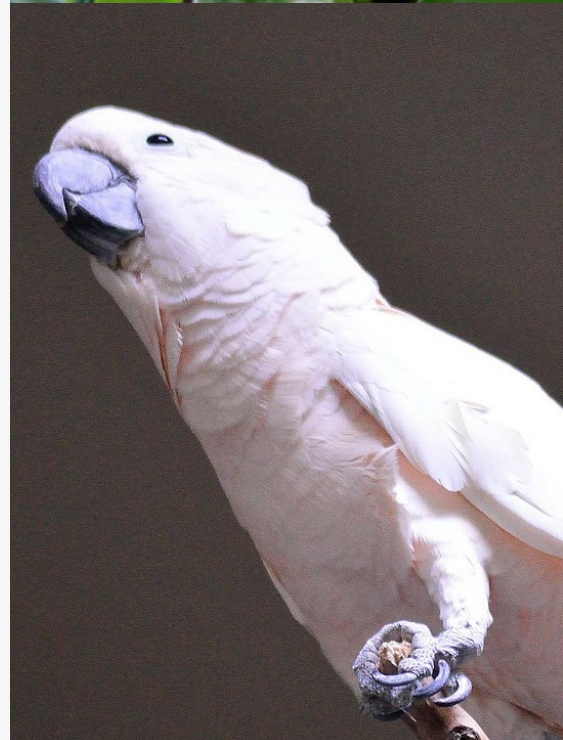
gevangenschap gefokte exemplaren (die afkomstig moeten zijn van exemplaren waarvan bewezen is dat het wettig verworven is, wat vaak moeilijk te bepalen is), exemplaren die vóór de CITES implementatie aan de natuur onttrokken zijn⁴ (die dus in het wild zijn verkregen voordat de soort werd opgenomen in bijlage A; bij langlevende soorten kan deze uitzondering jarenlang worden ingeroepen), exemplaren voor persoonlijk gebruik of voor (niet-commerciële) dierentuinen en het kweken met deze exemplaren voor commerciële doeleinden. In alle gevallen moet het exemplaar bij de verkoop vergezeld gaan van een certificaat en gemerkt zijn. Deze uitzonderingen kunnen een legitieme handel in deze soorten doen ontstaan, maar ook leiden tot misbruik van 'achterpoortjes' voor illegale handel, vooral door frauduleuze aanspraken op kweken in gevangenschap.

Bij beschermde soorten die online worden aangeboden, kan de wettigheid van de exemplaren heel moeilijk te bepalen zijn. In slechts zes van de 49 actieve advertenties voor vogels werd aangegeven dat de exemplaren in gevangenschap waren gefokt. 12 ervan vermeldden de nood aan of het bestaan van CITES-documentatie en 14 een merkteken. Bij de reptielen werd in verhouding vaker vermeld dat de exemplaren in gevangenschap waren gefokt (29 van

VERKOPERS INDELEN

KWEKEN GEVANGENSCHAP

WETTIGHEID VAN SPECIMENS

⁴ Specimens die zijn verkregen voordat de CITES-bepalingen erop van toepassing waren

de 42 advertenties) en dat ze vergezeld gingen van CITES-documentatie (26). Toch betekent een vermelding in een online advertentie nog niet dat het specimen ook echt correct gemerkt is en vergezeld gaat van de passende CITES-papieren, en vice versa. Zonder uitgebreid verder onderzoek of spoorwerk is zekerheid over de legale herkomst van een specimen meestal onmogelijk.

Tijdens het onderzoek werden bij een aantal taxa verschillende belangwekkende/mogelijke gevallen van illegale handel geïdentificeerd. Deze gevallen werden gedeeld met wetshandhavings- en CITES-autoriteiten in België en Nederland voor verder onderzoek.

Zo was bijvoorbeeld de enige advertentie voor de geelsnavel amazone geplaatst door een handelaar die al eerder veroordeeld was voor illegale handel in wilde soorten in Nederland. Door opschortingen van de handel in de EU zijn van deze soort maar heel weinig uit het wild afkomstige specimens legaal in de EU ingevoerd sedert haar opname in 1981. Tijdens dit onderzoek werden drie advertenties voor Fiji leguanen (soorten van het geslacht *Brachylophus*) aangetroffen. Ook van deze soorten is sedert hun opname in CITES (1981) de erkende legale export uit landen in het verspreidingsgebied zeer beperkt en heerst er ernstige bezorgdheid over de wettigheid van alle kweekmateriaal in zogenaamde gevangenschap. De stelselmatige, aanhoudende illegale handel en mogelijke banden met de georganiseerde misdaad zijn aangekaart bij het Permanent Comité van CITES (SC65 Inf. 4, 2014).

Minder dan 25% van de online platformen die tijdens dit onderzoek werden gevolgd, bood duidelijke informatie over relevante wetgeving en/of beleid inzake de handel in wilde soorten en/of levende dieren.

In veel gevallen was het moeilijk om op deze sites überhaupt beleidsinformatie of gebruiksvoorwaarden te vinden. De onderzochte platformen met het uitgebreidste beleid inzake wilde soorten – Facebook en eBay – zijn leden van de “Coalition to End Wildlife Trafficking Online”. Dit toont aan dat initiatief vanuit de particuliere sector een cruciale stap is om de platformen beter af te stemmen op de internationale en regionale wetgeving wat de handel in wilde soorten betreft. Opvallend was echter dat een beleid voor de verkoop van wilde soorten ontbrak (of niet eenvoudig te vinden was) op de belangrijkste zoekertjessites die specifiek voor die verkoop bedoeld zijn, zoals Terraristik en Parrot4sale. Toch hebben enkele sites die worden beheerd door gespecialiseerde verzamelaarsverenigingen, zoals BVP (de Belgische Vereniging van Parkieten- en Papegaaiënliehebbers vzw) en DN (Dendrobatidae Nederland) particuliere (niet-wettelijke) adviezen/richtsnoeren ontwikkeld als reactie op het probleem van frauduleuze beweringen dat specimens in gevangenschap zijn gefokt en op de illegale handel online en op beurzen.

CONCLUSIE

Onderzoek naar online handel in wilde soorten kan nuttig zijn voor betere wetshandhaving. De doelstellingen van dit onderzoek wijzen uit dat ze kunnen helpen om mogelijke gevallen van illegale handel te identificeren die wellicht verder moeten worden gevolgd en onderzocht door de overheden. Ze kunnen ook informatie bieden over nieuwe trends in het handelsverkeer en over veranderingen in de wereldwijde beschikbaarheid van en vraag naar nationaal beschermde soorten. Op basis van die informatie kunnen deze soorten indien nodig internationaal worden beschermd door ze op te nemen in de CITES-bijlagen en kunnen handhavingsmaatregelen en -operaties worden gepland. De wetgeving inzake de handel in wilde soorten is echter complex en bevat verschillende uitzonderingen. Dat maakt het zeer moeilijk voor onderzoekers en handhavingsinstanties om met voldoende zekerheid te identificeren of de handel al dan niet legaal is, zelfs voor soorten in bijlage I/bijlage A. Online handelaars hebben slechts geringe juridische verplichtingen, zelfs bij strikt beschermde soorten: de wettelijke vereisten om persoonsgegevens te registreren of te bewijzen dat ze de wet naleven, lijken minimaal. Gerichtte verbeteringen in de wetgeving en de ontwikkeling van een duidelijk websitebeleid voor online handel in wilde soorten zijn daarom essentieel.

AANBEVELINGEN

Voor beleidsmakers en overheden in de EU: Om te zorgen voor een wetgevend kader dat de strijd tegen cybercriminaliteit rond wilde soorten aankan, is het raadzaam dat beleidsmakers, overheden en openbare aanklagers in de EU verkennen hoe ze de wetgeving kunnen verbeteren inzake de voorwaarden om beschermde flora en fauna online te verkopen, adverteren en kopen. Een dergelijk wetgevend kader moet het eenvoudiger maken om te bepalen of een advertentie voor een wilde soort wettig is, moet noodzakelijk 'undercoveronderzoek' mogelijk maken en moet ervoor zorgen dat online platformen, verkopers en consumenten met gepaste zorgvuldigheid te werk gaan. De overheden in de EU-lidstaten moeten ook de nodige capaciteit (mensen, middelen en opleiding) krijgen om cybercriminaliteit rond wilde soorten te bestrijden. Verder wordt aanbevolen dat overheden de ontwikkeling van specifieke meldingsmechanismen overwegen waarmee het middenveld zorgwekkende gevallen kan signaleren, voor zover deze nog niet bestaan.

Voor online platformen: Het is raadzaam dat online platformen waarop wilde soorten gepromoot of verkocht kunnen worden duidelijke en gemakkelijk vindbare informatie bieden over relevante wetgeving inzake wilde soorten, dat ze een beleid invoeren dat de verkoop van illegale wilde soorten op hun platformen actief bestrijdt (zoals de "Prohibited Wildlife Policy van de Coalitie"⁵), dat ze concrete richtlijnen of vereisten ontwikkelen om verkopers de wettelijke status te laten aangeven van de soort die ze te koop aanbieden, en dat ze overgaan tot het evalueren en toepassen van de lessen die andere online platformen trekken uit hun bestaande initiatieven om criminaliteit rond wilde soorten te bestrijden.

Aan consumenten van wilde soorten: Consumenten van wilde soorten mogen geen illegale wilde dieren (en planten) meer kopen. Voordat ze een wilde soort kopen, moeten consumenten op de hoogte zijn van de relevante regelgeving inzake de handel in wilde soorten en de duurzaamheidsaspecten van de soort die ze willen kopen. Het wordt ten eerste aanbevolen dat ze de verkoper bij wie ze van plan zijn een wilde soort te kopen vragen om een bewijs van wettigheid. Ze kunnen ook aan online platformen advertenties melden die in strijd zijn met de wet of met het beleid inzake wilde soorten van het online platform.

⁵ <https://www.endwildlifetraffickingonline.org/coalition-prohibited-wildlife-policy>

INLEIDING

De illegale handel in wilde soorten is een van de grootste transnationale criminele activiteiten, die naar schatting tot 23 miljard USD per jaar waard is (Global Financial Integrity, 2017). Ze brengt het voortbestaan van duizenden soorten dieren en planten in gevaar en versnelt de achteruitgang van de biodiversiteit en de verslechtering van ecosysteemfuncties (Wereldbank, 2019). De illegale handel in wilde soorten houdt ook een risico op zoonosen in, aangezien direct contact met wilde dieren de mens blootstelt aan virussen en andere ziekteverwekkers die deze dieren dragen (WWF, 2020).

INTRODUCTION

De Europese Unie (EU) geldt als een van de grootste markten ter wereld voor wilde soorten en speelt dus een belangrijke rol in de internationale legale en illegale handel erin (Engler *et al.*, 2007; Europese Commissie, 2016a; Sina *et al.*, 2016). In februari 2016 keurde de Europese Commissie (EC) het "Actieplan van de EU tegen de illegale handel in wilde dieren en planten" voor 2016-2020 goed. Daarmee toonde ze haar politieke wil om de wetgeving ter zake beter te handhaven, samenwerking te verbeteren en maatregelen te treffen om illegale handel in wilde soorten te voorkomen (Europese Commissie, 2016 b). Het Actieplan kreeg vervolgens de steun van de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement (Raad van de Europese Unie 2016; Europees Parlement 2016). In 2017 merkte de EU de illegale handel in wilde dieren en planten aan als prioriteit in haar strijd tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad (Raad van de Europese Unie, 2017).

De afgelopen drie decennia ging de toename in internetgebruik en -toegang gepaard met enorme verschuivingen in de handelswereld (Haysom, 2019). De dynamiek van zowel de legale als de illegale handel in wilde soorten werd logischerwijs beïnvloed door deze veranderingen: handelaars kozen steeds meer voor het internet om een grote, wereldwijde markt te bereiken. Het Actieplan van de EU tegen de illegale handel in wilde dieren en planten heeft onder andere als doel om deze cybercriminaliteit te bestrijden en in de EU-lidstaten capaciteit opbouwen om de online handel in wilde soorten aan te pakken. In 2018 werd in het voortgangsverslag over het Actieplan besloten dat verdere nadruk diende te worden gelegd op deze kwestie (Europese Commissie, 2018a). De Belgische en Nederlandse autoriteiten hebben onlangs hun capaciteit uitgebreid om te blijven strijden tegen de illegale handel in wilde soorten online: ze besteden er meer aandacht aan en zetten er meer personeel voor in.

Ook internationale en niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en het bedrijfsleven zijn het

voorbijge decennium steeds meer aandacht gaan besteden aan misdaad rond wilde soorten op het internet. Dat leverde onder andere verschillende studies naar online markten in wilde soorten op, met belangrijke informatie over deze opkomende handel, zowel kwalitatief als kwantitatief (bv. TRAFFIC, 2019; Harris en Shiraishi, 2018; Hastie en McCrea-Steele, 2014; Haysom 2018; Hastie, 2018; Lau *et al.*, 2016; Morgan en Chng, 2017). Bovendien hebben 's werelds grootste ondernemingen in e-commerce, technologie en sociale media hun krachten gebundeld met WWF en het Internationaal Fonds voor dierenwelzijn (IFAW). Samen vormden ze in 2018 de 'Coalition to End Wildlife Trafficking Online', die werkt aan een aanpak waarmee de hele industrie de online handel in wilde soorten kan terugdringen, onder andere door beleidslijnen⁶ inzake wilde soorten in de hele sector op elkaar af te stemmen om lacunes te voorkomen. Ondanks het vele werk dat op dit gebied is verricht, blijft vooral de identificatie van illegale online handel in wilde soorten een forse uitdaging, vanwege de complexe wetgeving ter zake (Haysom, 2018).

In februari 2019 lanceerden WWF-België, Interpol, de Belgische douane, IFAW, WWF-Frankrijk en WWF-Hongarije het 'EU Wildlife Cybercrime Project', een initiatief dat gefinancierd wordt door de Europese Commissie en technisch ondersteund wordt door TRAFFIC. Het project moet criminelen en georganiseerde criminele netwerken die wilde soorten in of via de EU verhandelen met behulp van het internet en pakketbezorgingsdiensten tegenhouden en afschrikken. Het is met name bedoeld om wetshandhavinginstanties en online ondernemingen in Europa aan de hand van beter onderzoek, analyse en capaciteitsopbouw te ondersteunen in hun strijd tegen cybercriminaliteit rond wilde soorten. In het kader van dit project werd een online onderzoek naar en analyse van de handel in wilde soorten uitgevoerd in België en Nederland. Deze studie focust zich op wilde soorten die beschermd worden volgens de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten en vermoedelijk illegaal verkocht worden online. De resultaten van het onderzoek zijn in de eerste plaats relevant voor België en Nederland, maar ook op grotere schaal binnen de EU, aangezien een groot deel van de informatie toepasselijk is voor alle EU-lidstaten.

⁶ <https://www.endwildlifetraffickingonline.org/coalition-prohibited-wildlife-policy>

De rol van België en Nederland in zowel de legale als de illegale handel in wilde soorten in de EU is goed gedocumenteerd. Beide landen zijn een belangrijk bestemming en transitzone, met grote internationale havens en luchthavens en een florerende binnenlandse markt in wilde soorten (Janssen en Blanken, 2016; Janssen en Leupen, 2019; Mundy-Taylor, 2013; Musing *et al.*, 2018). Binnen de handel in exotische huisdieren is de EU een grote markt voor levende dieren en België en Nederland spelen allebei een belangrijke rol in deze sector: hier worden levende specimen van vele beschermde soorten – vooral vogels, reptielen en amfibieën – geïmporteerd, gekweekt en geëxporteerd en vinden belangrijke beurzen plaats (Engler *et al.* 2007; Altherr, 2014; Europese Commissie 2016a, Janssen en Leupen, 2019).

DOELSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK

- ✓ Verdachte en mogelijk illegale verkoopaanbiedingen onder de aandacht brengen, omdat ze wellicht verder moeten worden onderzocht door de Belgische en Nederlandse autoriteiten. Deze informatie werd gedeeld met de wetshandhavinginstanties van de landen in kwestie en zal niet worden beschreven in het rapport;
- ✓ Identificeren welke types verkopers er zijn en hoe ze te werk gaan;
- ✓ Een beter inzicht verwerven in de verschillende taxa van vogels en reptielen die online te koop worden aangeboden in België en Nederland;
- ✓ Aanwijzen welke websites of socialemediaplatformen voornamelijk worden gebruikt en wat hun eventuele beleid is inzake de handel in wilde soorten;
- ✓ Methoden ontwikkelen en geschikte soorten als indicatoren identificeren om tegemoet te komen aan de vele uitdagingen die onderzoek naar de online handel in wilde soorten met zich meebrengt, in het bijzonder vanwege de moeilijkheid om illegaliteit aan te tonen;
- ✓ Informatie over trends uitwisselen met online bedrijven om hen te betrekken bij de aanpak van de dreiging die illegale handel in wilde soorten op hun sites/platformen vormt; en
- ✓ Besluitvormers en het brede publiek bewust maken van cybercriminaliteit met wilde soorten.

In overleg met administratieve en wetshandhavingsinstanties in beide landen en experts in wilde soorten werden levende exotische vogels en reptielen gekozen als focus van dit onderzoek. Meer specifiek ging het om de soorten die zijn opgenomen in bijlage I van CITES (de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten) en bijlage A van de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten.

WETGEVING

De Referentiegids voor de verordeningen van de Europese Unie inzake de handel in wilde dieren en planten (Reference Guide to the European Union Wildlife Trade Regulations, Europese Commissie en TRAFFIC, 2017) biedt een uitgebreid overzicht van de wetgeving die de handel in wilde soorten in de EU regelt. Uit deze bron komt de volgende samenvatting, waarin de onderdelen die het relevantst zijn voor dit onderzoek centraal staan, zoals de CITES-/EU-bijlagen en de handel binnen de EU. Raadpleeg Crook en Musing (2016), Europese Commissie en TRAFFIC (2017), TRAFFIC (2015) en de website van de CITES-autoriteit in de betrokken EU-lidstaat voor meer informatie over de nationale en EU-wetgeving.

WETGEVING

CITES, DE EU-VERORDENINGEN EN BIJLAGEN

Sinds 1984 brengt de EU de bepalingen van CITES (de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten) ten uitvoer door middel van meerdere verordeningen (hierna gezamenlijk vernoemd als de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten). In Verordening (EG) nr. 338/97 (de 'basisverordening') worden de bepalingen vastgesteld voor de invoer, uitvoer en wederuitvoer van de soorten in vier bijlagen (A, B, C en D) en voor de handel in deze soorten binnen de EU. Deze bepalingen worden telkens met een nieuwe verordening van de Commissie bijgewerkt volgens de beslissingen van de Conferentie van de CITES-Partijen.

Volgens CITES worden dier- en plantensoorten in verschillende mate gereguleerd door opname in een van de drie bijlagen. In bijlage I staan soorten die met uitsterven worden bedreigd, waarvoor de handel streng gereguleerd wordt en slechts in uitzonderlijke omstandigheden kan worden toegestaan. In bijlage II staan soorten die momenteel niet noodzakelijkerwijs met uitsterven worden bedreigd, maar waarvan het voortbestaan wel in gevaar kan komen wanneer de handel niet strikt wordt gereguleerd. In de handel moeten ze dan ook steeds vergezeld gaan van een vergunning. Bijlage III bevat soorten die binnen het rechtsgebied van een CITES-partij worden gereguleerd en waarvoor de medewerking van andere CITES-partijen noodzakelijk is om exploitatie te voorkomen of te beperken. In het algemeen worden de soorten in de drie CITES-bijlagen ook opgenomen in de overeenkomstige EU-bijlage, d.w.z. bijlage I/bijlage A., II/B en III/C (op enkele uitzonderingen na).

HANDEL BINNEN DE EU

De interne handel binnen de EU omvat zowel de handel binnen als tussen de lidstaten. Door de eenmaking van de EU-markt kunnen (producten van) wilde soorten over het algemeen vrij worden vervoerd en verhandeld binnen de EU. Toch mogen aan de natuur onttrokken specimens van de soorten in bijlage A (en alle andere

die niet voldoen aan de formele definities voor 'in gevangenschap gekweekt' of 'kunstmatig gekweekt', zie hieronder) doorgaans niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt en wordt ook hun verkeer binnen de EU gereguleerd. Commerciële doeleinden omvatten de aankoop, het te koop vragen, de verwerving of het tentoonstellen voor commerciële doeleinden, het gebruik met winst oogmerk en het verkopen, het in bezit hebben met het oog op verkoop, het ten verkoop aanbieden en het vervoeren met het oog op verkoop. De verbodsbepalingen die van toepassing zijn op specimens van de in bijlage A genoemde soorten gelden ook voor specimens van de in bijlage B genoemde soorten waarvan onvoldoende kan worden aangetoond dat zij overeenkomstig CITES, de EU-verordeningen en de relevante nationale wetgeving inzake instandhouding zijn verkregen (of in voorkomend geval in de EU zijn binnengebracht).

In de regel zijn geen vergunningen of certificaten nodig om een specimen van een soort in bijlage B, C of D binnen de EU te houden of te verplaatsen. Ook voor commerciële activiteiten binnen de EU met specimens van de soorten in bijlage B (als ze legaal verkregen en in de EU ingevoerd zijn), C of D zijn meestal geen vergunningen vereist. Soms zijn wel bewijsstukken nodig waaruit blijkt dat de specimens die gehouden en/of commercieel gebruikt worden, legaal werden verkregen of aangevoerd. Daarom krijgen handelaars de raad om de invoerdocumenten (d.w.z. invoervergunningen voor bijlage B, kennisgevingen van invoer voor bijlage C en D) of een ander bewijs van legale verkrijging (d.w.z. een certificaat van een nationale administratieve CITES-instantie) te bewaren.

IN GEVANGENSCHAP GEKWEekte SPECIMENS EN MERKTEKENS

Er zijn een aantal specifieke vrijstellingen van de verbodsbepalingen inzake handelsactiviteiten voor soorten in bijlage A en onder bepaalde omstandigheden mogen specimens worden verhandeld binnen de EU – ook voor commerciële doeleinden – na afgifte van een certificaat.

De belangrijkste vrijstelling die op levende dieren van toepassing is, geldt wanneer ze in gevangenschap geboren en gekweekt zijn in overeenstemming met de criteria die zijn vastgelegd in artikel 54 van Verordening

(EG) nr. 865/2006. Een certificaat (voor commercieel gebruik van in gevangenschap geboren en gekweekte dieren) kan alleen worden afgegeven als de aanvrager aan de administratieve CITES-instansie, die overleg pleegt met de wetenschappelijke CITES-autoriteit, aantoont dat aan de voorwaarden is voldaan.

Om aangemerkt te worden als 'in gevangenschap geboren en gekweekt' moet een dier voldoen aan een aantal voorwaarden. Zo moet het geboren zijn in een gecontroleerd milieu als gevolg van de paring tussen ouderdieren in een gecontroleerd milieu en moet het kweekdierenbestand gevormd zijn conform de wettelijke bepalingen die van toepassing waren op de plaats en het tijdstip waarop het voor het eerst werd verkregen (zie Referentiegids voor meer details).

Belangrijk om op te merken is dat de EU in 2005 de invoer van wilde vogels tijdelijk verbood vanwege bezorgdheid om vogelgriep en dat dit in 2007 een permanente maatregel werd (Verordening (EG)

Nr. 318/2007 van de Commissie). Volgens deze wetgeving mogen alleen in gevangenschap gekweekte vogels uit erkende kweekbedrijven en landen worden ingevoerd in de EU (met een uitzondering voor 'gezelschapsvogels'⁷). Sinds 2007 moet bij vogels het materiaal voor kweekprogramma's in gevangenschap in de EU dan ook samengesteld zijn in overeenstemming met deze wetgeving.

Zelfs als ze in gevangenschap gekweekt zijn, moeten levende gewervelde dieren van soorten in bijlage A met het oog op handel binnen en buiten de EU individueel gemerkt zijn. Deze voorschriften voor merktekens zijn ontwikkeld om fraude te voorkomen en de illegale handel in specimens te verhinderen. De gegevens van het merkteken, zoals het unieke nummer, moeten op de vergunning of het certificaat worden vermeld om te verzekeren dat het inderdaad om het specimen gaat dat genoemd wordt in het begeleidende document. Voor het merken gelden de volgende voorschriften.

MARKERINGSVOORSCHRIFTEN VOOR IN GEVANGENSCHAP GEKWEekte EXEMPLAREN

- A. IN GEVANGENSCHAP GEBOREN EN GEKWEekte VOGELS** waarvoor de voorschriften inzake merktekens gelden, moeten worden gemerkt m.b.v. een individueel gemerkte naadloze, gesloten pootring. Is dit door de fysieke of gedragskenmerken van de vogel niet mogelijk, dan dient een fraudebestendige microchiptransponder die voldoet aan de ISO-normen 11784:1996 (E) en 11785:1996 (E) te worden gebruikt.
- B. ALLE ANDERE GEWERVELDE DIEREN** waarvoor de voorschriften inzake merktekens gelden, moeten worden gemerkt met behulp van een fraudebestendige microchiptransponder die voldoet aan de ISO-normen. Wanneer dit door de fysieke of gedragskenmerken van het dier niet mogelijk is, dient een ring, manchet, label, tatoeage of andere geschikte methode te worden gebruikt.

De meeste prioritaire taxa in dit onderzoek zijn opgenomen in bijlage I/bijlage A, wat betekent dat ze alleen 'commercieel gebruikt' mogen worden onder bepaalde omstandigheden, bijvoorbeeld als ze in gevangenschap zijn gekweekt. In alle gevallen moeten levende specimens van in bijlage A genoemde soorten bij verkoop of overdracht van eigendom, zowel binnen als tussen EU-landen, vergezeld gaan van een certificaat (en bij uitvoer uit de EU van een uitvoervergunning). Verder moeten de specimens worden gemerkt en moeten de eigenaars volgens de Belgische en Nederlandse wetgeving een register/inventaris bijhouden van de specimens die ze bezitten. Wat het merkteken betreft, heeft Nederland een nationale wet die specifiek het merken van vogels met een pootring regelt en vereist België dat jonge schildpadden met een schild >4,5 cm worden gemerkt met behulp van een microchiptransponder (Crook en Musing, 2016).

⁷ Gezelschapsdieren worden in Verordening (EG) nr. 998/2003 gedefinieerd als: "dieren van de op de lijst in bijlage I genoemde soorten die hun eigenaar of een natuurlijke persoon die er namens de eigenaar tijdens het verkeer voor verantwoordelijk is, begeleiden en die niet voor verkoop of eigendomsverdracht bestemd zijn". De invoer van 'gezelschapsvogels' volgens het vogelverbod van de EU wordt geregeld bij Beschikking 2007/25/EG van de Commissie van 22 december 2006. Daarin wordt bepaald dat een zending mag bestaan uit hoogstens vijf vogels, die gezondheidstests moeten hebben ondergaan, in quarantaine moeten zijn geplaatst of ingeënt moeten zijn..

The background is a solid grey color. On the left side, there is a series of concentric teal circles. The innermost circles are thin, while the outer ones are thicker. Several of these circles have teal arrows pointing outwards, creating a sense of expansion or flow. The word 'METHODOLOGIE' is written in a bold, white, sans-serif font across the center of the image, overlapping the teal circles.

METHODOLOGIE

METHODOLOGIE

Het onderzoek bestond uit zes hoofdfases:

1 PROEFOPZET

om de websites en soorten (prioritaire taxa) te bepalen waarop zou worden gefocust

2 PROEFFASE

om onderzoeksmethoden te testen (zoals sjablonen voor monitoring, hulpmiddelen, veiligheidsmaatregelen)

3 HOOFDONDERZOEK DEEL A

systematisch onderzoek van alle aanbiedingen voor verkoop van prioritaire taxa op websites en fora die tijdens fases 1 en 2 werden geïdentificeerd

4 HOOFDONDERZOEK DEEL B

om relevante discussies te registreren (waarin de beschikbaarheid van/vraag naar prioritaire taxa wordt vermeld, zoals advertenties waarin dieren werden gezocht, oude advertenties (van vóór 2019), discussies over kweken op fora enz.) en onder andere om toegang te verkrijgen tot groepen op sociale media

5 OPSCHONEN VAN GEGEVENS

en identificatie van gekweekte en dubbels

6 VERDER ONDERZOEK

naar potentieel 'verdachte' aanbiedingen voor verkoop, inclusief online onderzoek naar verkopers en contact via e-mail/sociale media

Opmerking:

Met 'advertentie' wordt doorheen dit rapport verwezen naar een verkoopaanbod dat door een verkoper is gegenereerd (d.w.z. een zoekertje/rubrieksadvertentie) of een melding waarin een artikel te koop wordt aangeboden (d.w.z. geen betaalde/promotionele activiteit op sociale media).

PRIORITAIRE TAXA

Aangezien CITES (en de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten die daaruit voortvloeien) meer dan 35 000 soorten beschermt, vormt het bepalen van prioritaire taxa voor onderzoek een forse uitdaging bij de controle van online handel in wilde soorten. Als focus van dit onderzoek werden 26 vogel- en reptielensoorten en twee geslachten van reptielen (d.w.z. 28 taxa) gekozen. Zowel België als Nederland spelen een belangrijke rol in het importeren, kweken en exporteren van levende vogels en reptielen. Deze keuze werd gebaseerd op aanbevelingen van de Belgische en Nederlandse administratieve en wetshandhavinginstanties, lijsten die waren opgesteld door handhavingautoriteiten van de EU, discussies in de EU Wildlife Trade Enforcement Group⁸ en met andere experts in wilde soorten, eerdere analyses van/rapporten over gegevens van handel en inbeslagnames, kennis van kweek/zeldzaamheid/prijs, de categorieën van de Rode Lijst van de IUCN (om rekening te houden met hun mate van bedreiging) en eerdere monitoringonderzoeken naar online handel in wilde soorten (zoals die van IFAW, Monitor en TRAFFIC).

De nadruk werd gelegd op soorten waarbij de kans het grootst was dat ze illegaal waren als ze online te koop gevonden werden. Dat wil zeggen dat ze tegelijk streng beschermd worden, zeldzaam zijn en reeds bekendstaan als soorten die illegaal worden verhandeld in de EU. Het merendeel van de taxa is opgenomen in EU-bijlage A.

Door de reikwijdte van het onderzoek terug te brengen tot deze 28 taxa wilden de onderzoekers het aantal advertenties beperken, zodat er meer tijd zou zijn om deze nader te onderzoeken. Het hoofddoel was om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over mogelijke gevallen van illegale handel online die wellicht verder moesten worden onderzocht door de autoriteiten, en niet om een grootschalig onderzoek te voeren naar beschermde soorten waarvoor er weinig bezorgdheid bestaat dat ze illegaal worden verhandeld.

MARKTFOCUS EN ONLINE PLATFORMEN

Het onderzoek moest verkoopaanbiedingen en belangwekkende discussies identificeren die specifiek of potentieel relevant zijn voor België en Nederland. Daarvoor had het de volgende focus :

- ✓ Online platformen die specifiek gericht zijn op de Belgische of Nederlandse markt, zoals nationale zoekertjessites;
- ✓ Verkopers/handelaars die gevestigd zijn of een winkel hebben in België/Nederland (en mogelijk advertenties plaatsen op 'internationale' sites, sociale media of sites met domeinen in andere landen);
- ✓ Verkopers/handelaars die producten aanbieden aan inwoners van België of Nederland (en bv. winkels in andere landen hebben, maar specifiek advertenties in het Nederlands/Frans plaatsen en/of in deze landen leveren);
- ✓ Geïnteresseerde kopers/inwoners in België/Nederland ('gezocht'-advertenties)

In totaal werden 50 vrij toegankelijke online platformen geïdentificeerd tijdens fases 1 en 2. Deze vormden de focus van het systematisch onderzoek.

Facebook is het meest gebruikte socialemediaplatform in België en Nederland⁹ en werd dan ook het belangrijkste sociale medium voor dit onderzoek. De onderzoekers onderzochten openbare Facebook-pagina's¹⁰ en Facebook-groepen¹¹ om vermoedelijke illegale activiteiten rond wilde soorten, werkwijzen en relevante gesprekken te identificeren.

DUUR VAN HET ONDERZOEK EN ARBEIDSUREN

Tijdens het eerste hoofdonderzoek, in juli 2019, werden alle advertenties uit 2019 vastgelegd die op dat moment nog actief waren. Tijdens het tweede deel, van eind augustus tot half september 2019, werd gecontroleerd of de advertenties die eerder waren gevonden al dan niet nog steeds beschikbaar waren en werden ook nieuwe advertenties geregistreerd. Het

⁸ https://ec.europa.eu/environment/cites/eg_en.htm.

⁹ De digitale rapporten voor 2019 zijn beschikbaar op <https://datareportal.com/reports>

¹⁰ Facebook-profiel van een bedrijf of gelijkaardige entiteit dat zichtbaar is voor iedereen die op Facebook zoekt.

¹¹ Plaats voor groepscommunicatie en waar mensen gemeenschappelijke interesses kunnen delen.

tweede onderzoek hielp om te beoordelen of het aantal online advertenties was toegenomen na de zomervakantie en vóór de grote vogel- en reptielenbeurzen, zoals die van Zwolle (Nederland) en Hamm (Duitsland) in september 2019. In totaal besteedden alle onderzoekers samen 100 uur aan het monitoren van sites op zoek naar verkoopaanbiedingen voor de prioritairere taxa in beide landen. Daarbovenop werd ten minste 100 uur besteed aan aanvullend onderzoek, zoals het verzamelen van aanvullende informatie, discussies en interactie met verkopers.

Er werd op toegezien dat alle werkzaamheden werden uitgevoerd in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (EU) 2016/679.

ONDERZOEKSRESULTATEN

ONDERZOEKSRÉSULTATEN

A) TOTAAL AANTAL ADVERTENTIES

Van juli tot september 2019 vonden de onderzoekers 106 actieve advertenties uit 2019 voor prioritaire taxa die een band hadden met België en/of Nederland.

91 advertenties waren uniek en 15 werden duidelijk als dubbels geïdentificeerd, d.w.z. advertenties voor dezelfde specimens die de verkoper op verschillende sites had geplaatst of die de verkoper om de zoveel dagen, weken of maanden opnieuw plaatste. Er werden ook 26 'gezocht'-advertenties, 52 oude advertenties (van vóór 2019) en meer dan 200 andere posts (forumdiscussies, advertenties in andere landen, informatie over kwekers, voorraadlijsten enz.) met betrekking tot de prioritaire taxa geregistreerd.

Tijdens de eerste fase van het onderzoek, in juli, werden 58 unieke advertenties ontdekt. Eind augustus/in september werden er 33 nieuwe gevonden. 60% van de advertenties uit juli waren eind augustus/in september nog beschikbaar. De overige 40%, het merendeel op Facebook, was niet meer beschikbaar of actief. Dat deze advertenties niet meer toegankelijk waren, heeft verschillende mogelijke verklaringen: misschien waren de specimens verkocht/niet meer beschikbaar, hadden de online platformen ze verwijderd omdat ze in strijd waren met hun beleid of waren de advertenties verlopen. Op de site Marktplaats vervalt een advertentie bijvoorbeeld automatisch na vier weken als de verkoper ze niet verlengt.

B) ADVERTENTIES GERANGSCHIKT OP TAXON EN AANTAL SPECIMENS

Van de 91 unieke advertenties uit 2019 waren er 49 voor vogels, in totaal minstens 93 specimens¹², en 42 voor reptielen, in totaal minstens 94 specimens.

Bij de vogels waren de meeste advertenties en specimens voor blauwkeel ara's *Ara glaucogularis*,

¹² Het aantal specimens in deze advertenties werd geschat op basis van de tekst en/of foto's erin.

ADVERTENTIESTATISTIEKEN

106 ACTIEVE ADVERTENTIES
(91 uniek, 15 dubbels)

26 'GEZOCHT'-ADVERTENTIES

52 OUDE ADVERTENTIES

>200 ANDERE POSTS

 49 ADVERTENTIES VOOR
VOGELS
≥93 specimens

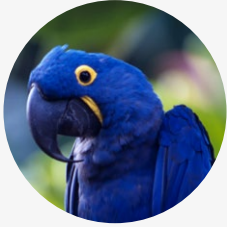
 42 ADVERTENTIES VOOR
REPTIELEN
≥94 specimens

(13 advertenties/35 specimens) en hyacinth ara's *Anodorhynchus hyacinthinus*, (11 advertenties/23 specimens). Slechts één advertentie werd telkens gevonden voor de groene amazone *Amazona agilis*, 2 specimens, geelsnavel amazone *Amazona collaria*, 2 specimens en palm kaketoer *Probosciger aterrimus*, (1 specimen). Voor de roodkruin amazone, *Amazona rhodocorytha* en de Filipijnse kaketoer *Cacatua haematuropygia* werden geen advertenties gevonden.

Belangrijk om op te merken is dat papegaaien, en vooral waardevolle soorten zoals de hyacinth ara, vaak worden gebruikt bij oplichtingspraktijken (zie 4c. Oplichtingspraktijken). Van de prioritaire reptielentaxa bleken de volgende het meest voor te komen op de Belgische en/of Nederlandse markt: Williams' dwerggekko *Lygodactylus williamsi*, (12 advertenties,

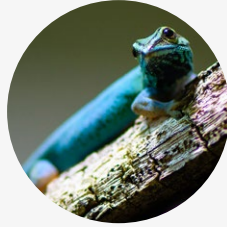
27 specimens), Mexicaanse korsthagedis *Heloderma horridum*, (4 advertenties, 15 specimens), stralenschildpad *Astrochelys radiata*, (7 advertenties, 13 specimens) en Chinese krokodilstaarthagedis *Shinisaurus crocodilurus*, (8 advertenties, 11 specimens). Voor rots leguanen *Cyclura spp.* en spinschildpadden *Pyxis arachnoides* werd telkens slechts één advertentie gevonden (plus één aanbod om ze te ruilen voor een andere soort) en voor de volgende soorten geen: pantserkameleon *Brookesia perarmata*, psychedelische rotsgekko *Cnemaspis psychedelica*, Madagaskar platstaartschildpad *Pyxis planicauda*, San Esteban Chuckwalla *Sauromalus varius*, woestijnvaraan *Varanus griseus*, komodovaraan *Varanus komodoensis*, clouded varaan *Varanus nebulosus* en Grays varaan *Varanus olivaceus*

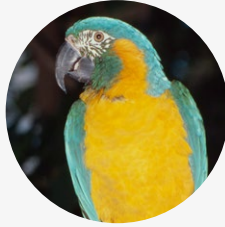
HYACINTH ARA

13 advertenties, 35 specimens

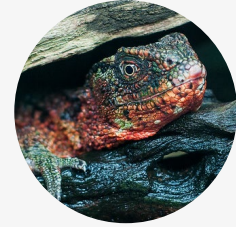
WILLIAMS' DWERGGEKKO

12 advertenties, 27 specimens

BLAUWKEEL ARA

11 advertenties, 23 specimens

CHINESE KROKODILSTAARTHAGEDIS

11 advertenties, 23 specimens

	WETENSCHAPPELIJKE NAAM	ALGEMENE NAAM	CITES-/EU-BIJLAGE	RODE LIJST VAN DE IUCN	AANTAL ADVERTENTIES	AANTAL SPECIMENS
VOGELS	<i>Amazona agilis</i>	Groene amazone	II/B	VU	1	2
	<i>Amazona collaria</i>	Geelsnavel amazone	II/B	VU	1	2
	<i>Amazona pretrei</i>	Roodbril amazone	I/A	VU	2	3
	<i>Amazona rhodocorytha</i>	Roodkruin amazone	I/A	VU	0	0
	<i>Amazona ventralis</i>	Hispaniola amazone	II/B	VU	5	6
	<i>Anodorhynchus hyacinthinus</i>	Hyacinth ara	I/A	VU	11	23
	<i>Ara glaucogularis</i>	Blauwkeel ara	I/A	CR	13	35
	<i>Cacatua goffiniana</i>	Goffini kaketoë	I/A	NT	7	9
	<i>Cacatua haematuropygia</i>	Filipijnse kaketoë	I/A	CR	0	0
	<i>Cacatua moluccensis</i>	Molukken kaketoë	I/A	VU	5	5
	<i>Cacatua sulphurea</i>	Kleine geelkuifkaketoë	I/A	CR	7	7
	<i>Probosciger aterrimus</i>	Palm kaketoë	I/A	LC	1	1
REPTIELEN	<i>Astrochelys radiata</i>	Stralenschildpad	I/A	CR	7	13
	<i>Brachylophus</i>	Fiji leguaan	I/A	EN-CR	5	13
	<i>Brookesia perarmata</i>	Pantserkameleon	I/A	EN	0	0
	<i>Cnemaspis psychedelica</i>	Psychedelische rotsgekkó	I/A	EN	0	0
	<i>Cyclura</i> spp.	Rots leguaan	I/A	VU-CR	1	2
	<i>Heloderma horridum</i>	Mexicaanse korsthagedis	I & II/ A & B	LC	4	15
	<i>Lygodactylus williamsi</i>	Williams' dwerggekkó	I/A	CR	12	27
	<i>Pyxis arachnoides</i>	Spinschildpad	I/A	CR	2	3
	<i>Pyxis planicauda</i>	Madagaskar platstaartschildpad	I/A	CR	0	0
	<i>Sauromalus varius</i>	San Esteban Chuckwalla	I/A	VU	0	0
	<i>Shinisaurus crocodilurus</i>	Chinees krokodilstaarthagedis	I/A	EN	8	11
	<i>Testudo kleinmanni</i>	Egyptische landschildpad	I/A	CR	3	10
	<i>Varanus griseus</i>	Woestijnvaraan	I/A	Niet geëvalueerd	0	0
	<i>Varanus komodoensis</i>	Komodovaraan	I/A	VU	0	0
	<i>Varanus nebulosus</i>	Clouded varaan	I/A	Niet idem	0	0
	<i>Varanus olivaceus</i>	Grays varaan	II/A	VU	0	0

TABEL 1

Prioritaire taxa en het aantal unieke advertenties en specimens die online te koop werden gevonden tijdens de duur van het onderzoek

Opmerking:

In drie advertenties voor vogels werden meer dan één prioritaire soort te koop aangeboden. Het aantal specimens is telkens een schatting. Categorieën van de Rode Lijst van de IUCN: CR – ernstig bedreigd, EN – bedreigd, VU – kwetsbaar, NT – bijna bedreigd, LC – niet bedreigd.

C) ONLINE PLATFORMEN

52% van alle advertenties waren geplaatst op 'gespecialiseerde' platformen ('zoekertjessites' die specifiek bedoeld zijn om advertenties voor levende dieren en met name reptielen en vogels te plaatsen, fora voor liefhebbers en homepages van particuliere dierenspecialisten), 26% op Facebook en 22% op algemenere zoekertjessites (zie hoofdstuk 2 voor meer informatie). 75% van alle advertenties werd gevonden op slechts vijf platformen: Facebook (28), Parrot4sale (15), Marktplaats (13), Terraristik (11) en Vogelarena (10).

Er zijn een aantal verschillen tussen de resultaten van dit onderzoek en die van eerdere onderzoeken op Belgische en Nederlandse sites, door Hastie en McCrea-Steele (2014) voor IFAW. In het onderzoek uit 2014 domineerden twee sites de handel in België: 2ememain.be (50% van het totaal) en 2dehands.be (31%). Op allebei werd een breed spectrum aan levende dieren en producten van wilde soorten aangeboden (Hastie en McCrea-Steele, 2014).

In het huidige onderzoek werden slechts twee advertenties voor de prioritaire taxa gevonden op 2ememain en geen op 2dehands. Dit viel te verwachten, aangezien het huidige onderzoek een andere focus heeft: er werd alleen gezocht naar levende dieren van prioritaire taxa, vaak speciale en zeldzame soorten. Bij ruimere zoekopdrachten (met algemenere termen/algemene namen zoals "kaketoë", "ara", "papegaai" of "perroquet") werden nog steeds veel advertenties voor levende vogels gevonden op beide sites. Voor Nederland waren dan weer Marktplaats en Vogelarena zowel in 2014 als in 2019 belangrijke sites. Veel van de advertenties op Marktplaats in 2019 waren voor soorten die vaker voorkomen/gemakkelijker verkrijgbaar zijn, zoals de Williams' dwerggekko, of betroffen mogelijk fraudepraktijken (hyacinth ara). Zie hoofdstuk 2 Gebruik en beleid van online platformen voor een gedetailleerdere bespreking van de verschillende websites die handelaars in wilde soorten gebruiken en eventuele informatie of beleidslijnen met betrekking tot de online handel in wilde soorten waarover ze beschikken.

ONLINE PLATFORM	TYPE ONLINE PLATFORM	MARKT	AANTAL ADVERTENTIES
facebook.com	Sociale media (algemeen)	Wereldwijd	28
parrot4sale.com	Rubrieksadvertenties (vogels)	EU	15
marktplaats.nl	Rubrieksadvertenties (algemeen)	Nederland	13
terraristik.com	Rubrieksadvertenties (reptielen)	EU	11
vogelarena.com	Rubrieksadvertenties (vogels)	België/Nederland	10
enimalia.com	Rubrieksadvertenties (reptielen)	EU	6
aanbod.be (dieren.aanbod.be)	Rubrieksadvertenties (algemeen)	België	4
hobbyreptiles.com	Particuliere homepage (online leverancier van reptielen)	België/Frankrijk	4
marktplaza.be	Rubrieksadvertenties (algemeen)	België	3
vogelmarkt.net	Rubrieksadvertenties (vogels)	België/Nederland	3
2ememain.be	Rubrieksadvertenties (algemeen)	België	2
shop.mikesreptipark.be	Particuliere homepage (dierenspecialzaak - reptielen)	België	2
heevis.nl	Particuliere homepage (dierenspecialzaak - reptielen)	Nederland	1
lftshop.com	Particuliere homepage (dierenspecialzaak - reptielen)	België/Frankrijk	1
reptilienserver.de	Rubrieksadvertenties (reptielen)	Duitsland/EU	1
reptimania.com	Rubrieksadvertenties/forum interessegroep (reptielen)	België/Frankrijk	1
toutypasse.be	Rubrieksadvertenties (algemeen)	België	1
TOTAAL			106

TABEL 2

Online platformen die tijdens het onderzoek werden gemonitord met verkoopaanbiedingen voor prioritaire taxa.

Opmerking:

In deze tabel wordt het totale aantal gevonden advertenties getoond, inclusief dubbels. Bij het platformtype wordt tussen haakjes de eventuele specialisatie vermeld die relevant is voor dit onderzoek (d.w.z. vogels of reptielen); op veel van deze sites worden ook andere taxa voor aquaria (vissen en ongewervelden) en terraria (amfibieën, insecten, spinachtigen) te koop aangeboden

D) VERKOPERS

De actieve advertenties uit 2019 die tijdens het onderzoek werden geregistreerd voor de prioritairere taxa kwamen van 65 verschillende verkopers: 37 verkopers van vogels en 28 van reptielen. 36 verkopers (55%) waren in Nederland gevestigd, 28 verkopers (42%) in België en één in Duitsland (die wordt opgenomen omdat deze verkoper zich duidelijk richtte tot kopers in andere landen, waaronder België en Nederland, met advertenties in verschillende talen en op diverse sites, zie Werkwijzen hieronder).

Op basis van het aantal te koop aangeboden specimens, de informatie in de advertenties en enig aanvullend onderzoek online werd gepoogd om de verkopers in types in te delen. Ruim 60% van alle verkopers leek amateur te zijn, meestal hobbyverzamelaars en/of -kwekers (33). Slechts vijf advertenties lijken te zijn geplaatst door particulieren die een dier als huisdier hielden, maar geen interesse hadden in het 'verzamelen' of kweken van deze dieren. De overigen (40%) waren professionele/commerciële verkopers, d.w.z. professionele kwekers (12), dierenpecialzaken (10), exporteurs/importeurs (3) of dieren centra/-parken (2).

De categorieën overlappen elkaar enigszins, bijvoorbeeld omdat verschillende dierenwinkels en exporteurs/importeurs tegelijk ook professionele kwekers waren, en het is vaak moeilijk te bepalen of iemand amateur of professional is op dit gebied. Op basis van de informatie op hun websites lijken vele dierenpecialzaken/professionele kwekers te zijn begonnen met het verzamelen van dieren als hobby, te zijn overgegaan naar amateurkweker en er dan hun werk van te hebben gemaakt. Runhovde (2018) heeft recent de types verkopers van reptielen online bestudeerd en benadrukte dat volgens verschillende onderzoeken naar de online handel in reptielen van Madagaskar (zoals Morgan en Chng, 2017) velen van hen particulieren zijn, die regelmatig beschreven worden als hobbyisten en geen banden hebben met uitgebreidere gestructureerde of georganiseerde (criminele) groepen.

De meeste kwekers/handelaars leken zich te specialiseren in één taxonomische groep. Verschillende handelaars boden ook een beperkt aantal andere wilde soorten aan of leken ook te zijn uitgebreid naar andere specialismen. Eén handelaar met een eerdere veroordeling voor illegale handel, specialiseert zich

VERKOOPSTATISTIEKEN

65 VERKOPERS
≥93 specimens in de advertenties

 36 NEDERLAND

 28 BELGIË

 1 DUITSLAND

 37
VOGELS

 28
REPTIELEN

60% AMATEUR
Hobbyverzamelaars/-kwekers (33)

40% PROFESSIONEEL
Kwekers (12), dierenpecialzaken (10), exporteurs/importeurs (3), dieren centra/-parken (2)

70% van alle verkopers had één actieve advertentie tijdens de onderzoeksperiode

bijvoorbeeld voornamelijk in vogels, maar bood ook verschillende zoogdiersoorten te koop aan (zie het voorbeeld van de geelsnavel amazone).

Ongeveer 40% van de advertenties was geplaatst door 'commerciële' verkopers, d.w.z. professionele kwekers, dierspecialisten, exporteurs/importeurs of dieren centra/-parken. Bestaande legale handelaars hebben de meeste contacten en krijgen waarschijnlijk ook de meeste kansen om te diversifiëren en nieuwe specimens te verkrijgen (mogelijk ook illegaal). Daarom moeten zij als prioriteit gelden bij verder onderzoek. In dit onderzoek werden soorten die zeer zeldzaam, duur en/of bijzonder moeilijk legaal te verkrijgen waren, meestal te koop aangeboden door professionele handelaars. In verscheidene gevallen wees verder onderzoek naar deze verkopers uit dat deze handelaars eerder waren veroordeeld voor illegale handel in wilde soorten of andere aanverwante misdrijven..

E) WERKWIJZEN

De meeste advertenties die gevonden werden, waren in het Nederlands (53), 21 in het Engels, 16 in het Frans en één in het Duits. In een aantal gevallen richtte de verkoper zich duidelijk op de ruimere EU-markt, met een bericht in verschillende talen en door levering op de grote beurzen aan te bieden.

De meeste advertenties bevatten geen specifieke informatie over opties voor betaling en verzending. Persoonlijk contact lijkt dus nog steeds de voornaamste methode te zijn om dieren over te dragen in België en Nederland. Een aantal verkopers bood levering/overhandiging op de volgende vakbeurzen aan: negen in Hamm en/of Houten (reptielen) en vier in Zwolle (vogels). Sommige verkopers vermeldden dat levende dieren niet worden verzonden en in de winkel moeten worden opgehaald, maar anderen leken wel verzending aan te bieden. Veel verkopers gaven aan dat ze aanvullende informatie alleen via een privébericht (bv. WhatsApp) of telefonisch verstrekken (zie hoofdstuk 3. Online uitdagingen en oplossingen).

Facebook heeft een duidelijk beleid inzake wilde soorten (zie Websitebeleid hieronder), maar verkopers/groepen lijken manieren te vinden om controle te ontwijken. Daarvoor gebruikten ze woorden die niet

expliciet verwijzen naar koop of verkoop, zoals 'ruil' of 'adoptie', of schakelden ze over op andere media/communicatievormen. In 2019 werd in de beschrijving van één gesloten Facebook-groep bijvoorbeeld de bewoording veranderd en het woord 'adoptie' opgenomen. De beheerders van groepen plaatsen ook berichten om erop toe te zien dat leden niet 'openlijk' koop of verkoop bespreken en verkopers plaatsen daarvoor links naar WhatsApp-groepen. Verder werden aanbiedingen voor verkoop vaak verhuuld, door alleen een foto en heel weinig tekst (eventueel alleen de soortnaam, zonder prijs) of afkortingen/codewoorden te gebruiken.

F) HERKOMST, CITES-DOCUMENTATIE EN MERKTEKENS

Demeeste prioritaire taxa zijn momenteel opgenomen in CITES-bijlage I/EU-bijlage A. Ze kunnen dus alleen legaal worden verhandeld als ze in gevangenschap gefokt zijn, vergezeld gaan van CITES-documentatie en correct zijn gemerkt.

In veel advertenties werd de herkomst van de te koop aangeboden specimens niet specifiek vermeld. In slechts zes advertenties voor vogels stond dat de specimens in gevangenschap waren gekweekt (of 'CB': captive-bred) en in één (voor een Molukken kaketoer) stond dat het specimen in het wild was gevangen. Bij de reptielen werd in 29 van de 42 advertenties vermeld dat de specimens in gevangenschap waren gekweekt. In vele advertenties werden bij beide taxonomische groepen wel jaartallen vermeld, wat kan betekenen dat ze in dat jaar in gevangenschap gekweekt/geboren waren. Zonder meer informatie is de ware herkomst van deze te koop aangeboden specimens echter zeer moeilijk vast te stellen.

CITES-documentatie werd in slechts 42% (53) van alle advertenties vermeld. Van de 49 advertenties voor vogels waren er slechts 12 (24%) waarin specifiek stond dat de specimens vergezeld gingen van CITES-documenten. In vijf andere advertenties stond dat de specimens over de 'nodige papieren' beschikten, maar in meerdere gevallen verwees dit in feite naar medische attesten/vogelpaspoorten. In 14 advertenties werd een soort merkteken beschreven, hetzij een ring (in twee advertenties ging het specifiek om een gesloten ring) of een microchip.

Van de 42 advertenties voor reptielen waren er 26 (62%) waarin het bestaan van of de vereiste voor CITES-documenten werd genoemd. Drie daarvan bevatten gedetailleerde informatie over de vereiste kosten en tijd om een CITES-certificaat aan te vragen en de mededeling dat dit moet gebeuren vóór aankoop. In slechts drie advertenties stond dat de dieren gechipt waren.

Van alle advertenties voor de prioritaire soorten die tijdens dit onderzoek werden gevonden, bevatten slechts drie (waaronder één duplicaat) informatie over ring- of chipnummers.

Wat merktekens betreft, was er één advertentie van bijzonder belang uit 2018 die een link had met de Nederlandse markt. Het ging om een geelkop amazone *Amazona oratrix* en een blauwwang amazone *Amazona dufresniniana* (beide geen prioritaire soorten) die vanuit Slowakije te koop werden aangeboden op Parrot4sale. Daarbij werd de mogelijkheid genoemd om vogels zonder ring ("zonder cirkel") te leveren in Duitsland en Nederland. Mogelijk wijst dit op een geval van illegale handel.

49

ADVERTENTIES VOOR VOGELS
met specifieke vermelding van:

HERKOMST: CB

'In gevangenschap gekweekt.'

Potentieel ligt dit cijfer hoger, aangezien vaak een geboortjaar werd vermeld

6

12

CITES

Vergezeld van relevante CITES-documentatie

14

MERKTEKENS

twee met info over nummer

42

ADVERTENTIES VOOR REPTIELEN
met specifieke vermelding van :

HERKOMST: CB

'In gevangenschap gekweekt.'

Potentieel ligt dit cijfer hoger, aangezien vaak een geboortjaar werd vermeld

29

26

CITES

Vergezeld van relevante CITES-documentatie

3

MERKTEKENS

BELANGRIJKE

VOORBEELDEN

G) BELANGRIJKE VOORBEELDEN

Geelsnavel amazone *Amazona collaria*

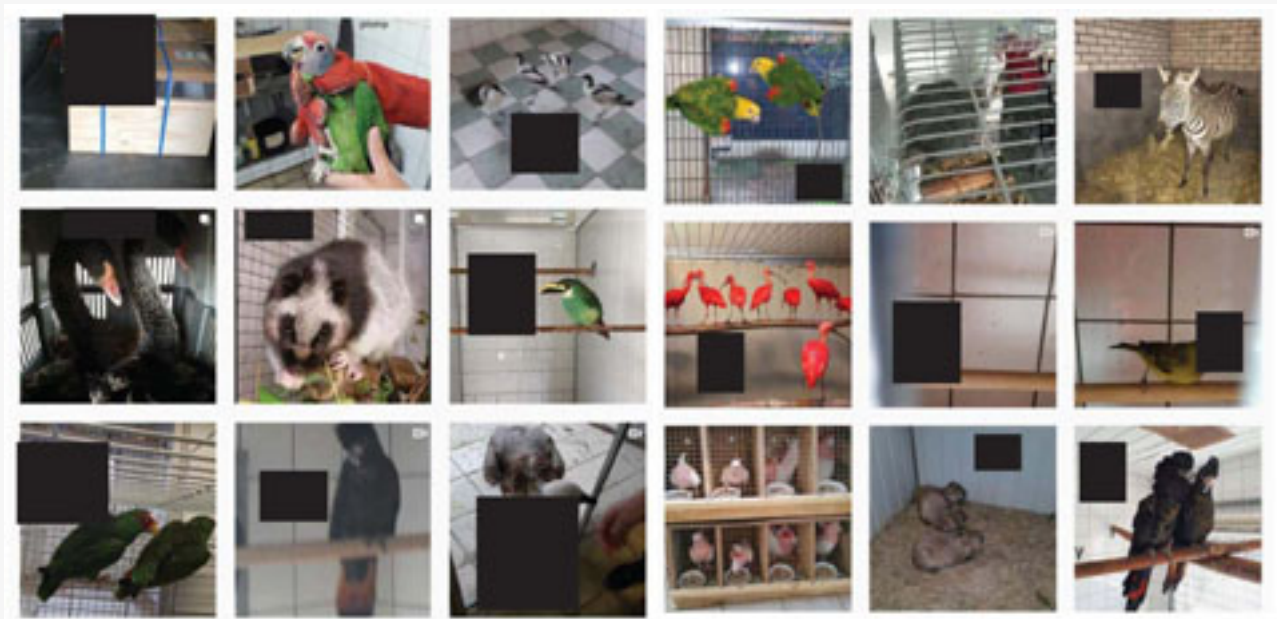
SYNONIEMEN	<i>Psittacus collarius</i>
ANDERE ALGEMENE NAMEN	Amazone de la Jamaïque, Amazone sasabé, Geelsnavel Amazone, Jamaica-amazone
VERSPREIDINGSGBIED	Jamaica
MATE VAN BEDREIGING	Kwetsbaar, afnemende populatie (2016) https://www.iucnredlist.org/species/22686209/93102664
OPNAME IN CITES-/EU-BIJLAGEN	Appendix II/Annex B (1981):

Tijdens het onderzoek werd één advertentie uit Nederland gevonden voor de geelsnavel amazone. Ze was geplaatst door een Nederlandse handelaar die al meermaals was veroordeeld voor illegale handel in wilde soorten – onder andere voor grootschalige illegale handel in dieren binnen een criminele organisatie. In deze eerdere rechtszaak was bewezen dat de handelaar tal van zeldzame vogelsoorten naar Nederland smokkelde en ze binnen de EU verhandelde aan de hand van verschillende methoden, zoals vervalste documenten en het 'legaal' invoeren van dieren via dierentuinen of op grond van vrijstellingen voor persoonlijk gebruik/gezelschapsdieren.

Het verkoop aanbod uit 2019 voor de geelsnavel amazone geeft aan dat de handelaar nog steeds zeldzame soorten verhandelt. De advertentie voor de geelsnavel amazone werd geplaatst in juni 2019. Volgens de handelaar beschikten de vogels over papieren, was één gemerkt met een chip, een andere met een ring, en kostten ze 7 000 euro. Hij had ook een Instagram-account met afbeeldingen van allerlei dieren die volgens hem al eerder in 2019 waren geëxporteerd (Afbeelding 1).

Achtergrondinformatie: Sedert de geelsnavel amazone in 1981 werd opgenomen in CITES-bijlage II/EU-Bijlage B, zijn volgens de meldingen in de handelsdatabase van CITES wereldwijd in totaal 131 tot 155 specimens geëxporteerd (respectievelijk volgens gegevens van exporteurs en importeurs). EU-lidstaten meldden de import van 39 levende in gevangenschap geboren en gefokte specimens voor commerciële of kweekdoeleinden uit Canada, de Verenigde Staten van Amerika (USA) en Zwitserland. Dit gebeurde vooral in de jaren '90; de afgelopen 10 jaar zijn naar verluidt slechts zes specimens ingevoerd (vanuit de VS naar Tsjechië). Duitsland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk hebben sinds 1981 de commerciële (weder)uitvoer gemeld van 27 specimens die in gevangenschap gekweekt (of van niet-gespecificeerde herkomst) waren. In de loop van de voorbije 10 jaar bleef dat getal onveranderd.

AFBEELDING 1: Instagram-foto's van enkele dieren, die door de Nederlandse handelaar geëxporteerd zouden zijn

Fiji leguanen *Brachylophus* spp.

SYNONIEMEN	<i>Iguane des Fidji, Fiji leguaan</i>
VERSPREIDINGSGBIED	Fiji
MATE VAN BEDREIGING	Drie soorten zijn bedreigd (bedreigd - ernstig bedreigd) en <i>B. gau</i> is niet geëvalueerd (pas beschreven in in 2017) https://www.iucnredlist.org/search?query=Brachylophus%20&searchType=species
OPNAME IN CITES-/EU-BIJLAGEN	Bijlage II/Bijlage B (1981): https://speciesplus.net/#/taxon_concepts/7256/legal

Tijdens dit onderzoek werden drie advertenties gevonden (twee uit België en één uit Nederland) voor Fiji leguanen (vier specimens van *B. fasciatus* en vier van *B. bulabula*) die gericht waren op de Belgische en Nederlandse markt. Daarnaast waren er nog eens twee posts waarin het kweken of eieren werden getoond. Dat doet vermoeden dat er ook in de toekomst nog specimens te koop zullen worden aangeboden (zie afbeelding 2).

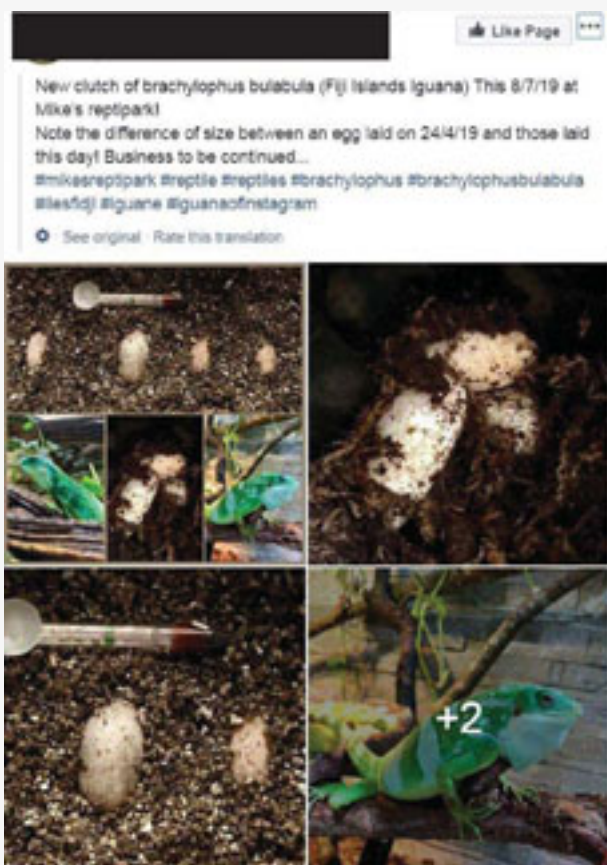
Bovendien leverde een zoekopdracht op Terraristik in totaal nog 12 advertenties uit 2019 op voor *B. fasciatus* en twee

voor *B. bulabula*), van verkopers in Duitsland, Spanje, Letland en Tsjechië. In verschillende advertenties werd vermeld dat de specimens sterk waren en geen problemen hadden, en in drie dat ze nakomelingen waren van onverwante ouders. Gesprekken op online fora wijzen erop dat inteelt vooral bij deze diersoorten een probleem is, vanwege het beperkte kweekdierenbestand. Daarom is er veel vraag naar nieuwe bloedlijnen die illegaal in het wild verkregen zijn. In één advertentie op Terraristik uit augustus 2019 beschreef een Duitse verkoper het specimen

als "FB2015", wat aangeeft dat het in gevangenschap geboren was uit ouders die in het wild gevangen waren. Gezien het feit dat sinds 1981 geen legale handel is toegestaan in specimens die in het wild zijn gevangen, waren deze ouderdieren dus waarschijnlijk illegaal verkregen.

Prijzen werden zelden opgegeven, maar in advertenties op Reptilienserver varieerden ze van 400 euro voor jonge mannetjes tot 1 100 euro voor een jong koppel en 1 500 euro voor een volwassen koppel.

AFBEELDING 2

Achtergrondinformatie : Fiji leguanen zijn een geslacht dat vier soorten omvat: *B. bulabula*, *B. fasciatus* (de gebandeerde Fiji leguaan), *B. gau* en *B. vitiensis* (de gekamde Fiji leguaan). Voor alle soorten is de bezorgdheid over smokkel groot.

Van 2008 tot 2017 werden 77 gevallen van handel in levende Fiji leguanen geregistreerd in de handelsdatabase van CITES. Bij slechts 10 van die transacties waren geen EU-lidstaten betrokken. Van

AFBEELDING 3

import in de EU zijn slechts twee gevallen gemeld: twee in gevangenschap gekweekte specimens van de gebandeerde Fiji leguaan die in 2010 en 2011 uit Zwitserland naar Nederland werden geëxporteerd voor een dierentuin. Volgens de exportgegevens voerde Mali dan weer in 2009-2011 30 in gevangenschap gefokte specimens van de gekamde Fiji leguaan uit naar Oostenrijk voor commerciële doeleinden. Mali behoort, zonder gerapporteerde import, echter niet tot het verspreidingsgebied van deze diersoorten.

Ondanks de afgifte van CITES-vergunningen voor deze specimens roept dit dus ernstige vragen op rond de legaliteit van deze leveringen (J. Jansen, *Monitor, in litt.*, september 2019). Tijdens dezelfde periode meldde de EU op haar beurt 168 geëxporteerde in gevangenschap gefokte specimens van Fiji leguanen, hoofdzakelijk voor de kwekerij en commercieel gebruik. Het merendeel waren specimens van de gebandeerde Fiji leguaan (109).

Volgens EU-TWIX¹³ waren er zes gemelde inbeslagnemingen van Fiji leguanen tussen 2014 en 2018: vijf van gebandeerde Fiji leguanen (6 levende en drie dode specimens) en één van gekamde Fiji leguanen (46 levende en 5 dode).

¹³European Union Trade in Wildlife Information Exchange <https://www.eu-twix.org/>

GEBRUIK EN BELEID VAN
ONLINE PLATFORMEN

ONLINE PLATFORMEN

Online markten evolueren constant, net *als* de verschillende media die gebruikt worden om wilde soorten te verkopen (zowel legaal als illegaal). Deze veranderingen zijn het gevolg van vele factoren, waaronder de gebruikersvoorkeuren, wijzigingen in de wetgeving en/of verscherpte handhaving, druk van niet-gouvernementele organisaties, nieuwe beleidslijnen van websites of gewoon de ontwikkeling van platformen die gebruiksvriendelijker/toegankelijker zijn. Hieronder volgen de resultaten en bevindingen van dit onderzoek en de verschillende soorten beleidslijnen, gebruiksvoorwaarden en informatie over wetgeving die op de websites te vinden waren.

A) SOCIALE MEDIA - FACEBOOK

Meer dan 25% van de 91 advertenties in dit onderzoek werden gevonden op Facebook. Facebook is lid van de "Coalition to End Wildlife Trafficking Online" en verbodt in 2019 de handel in alle levende dieren, behalve door erkende handelaars (zie Websitebeleid hieronder). Interessant is dat vele Facebook-advertenties uit de onderzoeksrunde in juli bij een bezoek eind augustus niet meer te vinden waren. Dat wijst ofwel op een hoge verkoop, ofwel op verwijdering door Facebook.

Op Facebook (en op andere sites) werden mogelijk een aantal advertenties gemist door wetenschappelijke en algemene namen te gebruiken als zoektermen. Om detectie door de website-algoritmen te voorkomen, passen verkopers immers steeds vaker hun aanbiedingen aan, door codewoorden of alleen afbeeldingen te gebruiken (zie werkwijzen, hoofdstuk 1e). Eventuele inspanningen van handelaars in vogels en reptielen om detectie te vermijden, lijken veeleer een poging om te voorkomen dat hun profiel of advertentie verwijderd wordt door het platform dan een maatregel uit vrees voor juridische gevolgen (Haysom, 2018; J. Janssen, Monitor, in litt, september 2019).

40% van de advertenties op Facebook werd geplaatst op pagina's van openbare gebruikers/bedrijven en 60% in Facebook-groepen voor liefhebbers van vogels

of reptielen. 35% van alle unieke advertenties op Facebook was geplaatst in één groep over reptielen en amfibieën met een naam waarin 'te koop' stond. Toen de groep in oktober 2019 opnieuw bezocht werd, was de naam veranderd en waren de woorden 'te koop' eruit verwijderd.

Het belang van sociale media om wilde soorten te verkopen en vooral van het toenemende gebruik van groepen met beperkte toegang op platformen zoals Facebook, zoals verborgen en privégroepen, is uitgebreid besproken in de literatuur. Dit onderzoek geeft duidelijk aan dat verkopers nog steeds aanbiedingen plaatsen op 'zichtbare' pagina's, d.w.z. op een eigen privépagina of in openbare of zichtbare groepen. Zo willen ze een groter publiek aanspreken. Bij de posts lijken weinig of geen gesprekken of opmerkingen te staan, maar als die er toch zijn, antwoordt de verkoper meestal met een verzoek om een privébericht. Verdere besprekingen en definitieve transacties gebeuren dus vooral via privéberichten. Besloten groepen op sociale media kunnen verkopers meer privacy bieden en dus het risico op detectie bij illegale activiteiten verkleinen, maar ze beperken ook hun marketingbereik (Haysom, 2018).

Toch heeft eerder onderzoek aangetoond dat verborgen en privégroepen op Facebook mogelijk steeds vaker worden gebruikt voor soorten die zeldzamer zijn en die mogelijk een illegale herkomst hebben. Dit moet deze advertenties moeilijker toegankelijk maken voor handhavingsinstanties en het middenveld (J. Janssen, Monitor, in litt., September 2019). De kans op een overstap naar groepen met een beperktere toegang is het grootst nadat een soort/taxon veel aandacht heeft gekregen van milieuorganisaties en/of in de media. Nadat het geslacht *Naultinus* bijvoorbeeld tijdens COP16 in 2013 werd opgenomen in bijlage II van CITES, nam de focus op de illegale handel in Nieuw-Zeelandse gekko's aanzienlijk toe en ging de handel in de meeste soorten van dit geslacht een tijdje ondergronds door. Op dat moment bestond er al een besloten Facebook-

groep voor Europese houders van *Naultinus*-soorten, maar die veranderde in een verborgen groep, die alleen toegankelijk was op uitnodiging (J. Janssen, Monitor, in litt, september 2019).

B) GESPECIALISEERDE EN ZOEKERTJESWEBSITES

Ruim 50% van alle advertenties werd tijdens dit onderzoek gevonden op 'gespecialiseerde' websites, die specifiek bedoeld zijn om rubrieksadvertenties voor levende dieren, en met name reptielen en vogels, te plaatsen. De voornaamste waren Parrot4sale, Terraristik, Vogelarena en Enimalia. De overige advertenties (iets meer dan 20%) werden gevonden op algemenere zoekertjessites – en bijna de helft daarvan op één site: Marktplaats. Zoals vermeld in hoofdstuk 1 worden algemenere zoekertjessites meestal gebruikt voor soorten die frequenter voorkomen en voor oplichtingspraktijken. Bij zoekopdrachten naar indicatorsoorten is de kans daarom klein dat ze evenveel positieve resultaten opleveren als gespecialiseerde sites, ook al kunnen er wel enkele advertenties op worden gevonden die mogelijk van belang zijn. Het is ook belangrijk om op te merken dat verkopers algemenere namen lijken te gebruiken op algemene zoekertjessites (waardoor het soms moeilijk wordt om de precieze soort te bepalen) en doorgaans wetenschappelijke namen gebruiken op gespecialiseerde sites.

C) BELEIDSLIJNEN VAN WEBSITES/INFORMATIE OVER LEGALITEIT

eBay heeft een duidelijk beleid inzake de verkoop van wilde soorten en levende dieren. Het bevat een beschrijving van wat mag worden verkocht en sluit al de rest uit. Dit soort beleid¹⁴ lijkt, met name voor levende dieren, zijn doel te hebben bereikt. Noch op eBay.be, noch op eBay.nl werden advertenties voor de prioritaire soorten gevonden tijdens het onderzoek.

Ook Facebook heeft een duidelijk beleid inzake wilde soorten¹⁵, waarin het geen verkoop van levende dieren toestaat door 'niet-geverifieerde fysieke winkels'. De verkoop van bedreigde diersoorten of producten daarvan is op het hele platform verboden. De resultaten van dit onderzoek tonen echter aan dat op Facebook nog steeds wilde soorten worden verkocht en dat verkopers/groepen

¹⁴ <https://www.ebay.nl/pages/help/policies/wildlife.html>

¹⁵ https://www.facebook.com/policies/commerce/prohibited_content/animals

WEBSITES EN LEGALITEIT

< 25%

van de online platformen gaf duidelijke informatie over relevante wetgeving of beleid inzake de handel van wilde soorten

Online platformen met het meest uitgebreide beleid - eBay en Facebook - zijn lid van de

"COALITION TO END WILDLIFE TRAFFICKING ONLINE"

Beleidsinformatie over soortenhandel ontbrak meestal op gespecialiseerde websites

nog steeds manieren vinden om aan detectie te ontsnappen (zie werkwijzen). Onlangs heeft Facebook op zijn Marktplaats en pagina's specifiek voor de verkoop van levende dieren en producten van bedreigde diersoorten stappen voor gebruikersrapportage geactiveerd. Zo kunnen gebruikers zaken rechtstreeks rapporteren aan het personeel van Facebook. Om te bepalen hoe doeltreffend dergelijke functionaliteiten zijn, zou bijkomende monitoring nuttig zijn.

Op een aantal zoekertjessites wordt specifiek melding gemaakt van beperkingen op de handel in ivoor (bv. Netmarkt¹⁶) of wordt verklaard dat artikelen die in strijd zijn met de wet niet toegestaan zijn, met inbegrip van beschermde soorten. Verdere details worden echter niet gegeven (bv. Zoekertjes¹⁷). Marktplaats heeft specifieke richtlijnen¹⁸ inzake advertenties voor dieren (vooral honden), die verwijzingen en links bevatten naar nationale wetten, zoals de Nederlandse Wet dieren van 2013. De aangeboden informatie is echter heel algemeen en de site verklaart dat het aan de gebruikers is om de wetgeving na te leven en volledig te begrijpen. In 2019 ondertekenden Marktplaats en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) een samenwerkingsdocument om de onderlinge samenwerking te bevorderen wat de preventie en verwijdering van illegale advertenties betreft. Specifiek spitsen ze zich ermee toe op verboden consumentenproducten, waaronder beschermde dieren en planten.

Op de website Vogelmarkt kon geen beleidsinformatie worden gevonden, maar de pagina 'Veel gestelde vragen (FAQ)' bevat wel informatie over wetgeving inzake pootringen voor vogels (inclusief een verwijzing naar de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten)¹⁹. Volgens deze pagina vereist de site dat verkopers een kweker en een kweeknummer opgeven voor alle beschermde soorten, vanwege bezorgdheid over frauduleuze beweringen dat vogels in gevangenschap zijn gekweekt. Op de website van de Belgische Vereniging van Parkieten- en

Papegaaiën liefhebbers vzw (BVP) wordt vereist dat bij alle transacties (ruil of verkoop) een BVP-certificaat wordt meegegeven aan de koper. Dat bevat de nodige informatie om de herkomst van de vogels te bewijzen, in overeenstemming met de CITES-wetgeving. De BVP-certificaten worden enkel verkocht aan BVP-leden die zich akkoord verklaren met de gedragscode²⁰. De website van Dendrobatidae Nederland²¹ (de Nederlandse vereniging voor liefhebbers van gifkikkers) is een concreet voorbeeld van een organisatie die inziet hoe ernstig het probleem van frauduleuze aanspraken op kweken in gevangenschap en van de illegale handel in specimina online en op beurzen is. Ze tracht dan ook deze problemen op te lossen aan de hand van particuliere (niet-wettelijke) adviezen/richtsnoeren. Dendrobatidae Nederland heeft een gedetailleerde lijst opgesteld van de pijlgifkikkersoorten die wel en niet mogen worden verkocht op zijn evenementen en zijn forum. Een verbod geldt wanneer, op deskundigenadvies, het risico op illegale herkomst te groot is (meer informatie hieronder).

Op vele sites voor zoekertjes/rubrieksadvertenties (zoals 2dehands²² en Enimalia²³) wordt in de gebruiksvoorwaarden verwezen naar de algemene problematiek rond wettigheid, d.w.z. dat de adverteerders erop moeten toezien dat de producten of diensten die ze aanbieden/vragen in overeenstemming zijn met de toepasselijke wetgeving. 2dehands stelt in zijn gebruiksvoorwaarden: "Wij raden u aan om bij twijfel nadere inlichtingen of advies in te winnen bij de bevoegde instanties." Enimalia, dat wordt gehost door een bedrijf in Slowakije, specificereert dat gebruikers volledig verantwoordelijk zijn voor de inhoud van de advertenties die ze publiceren en dat ze "alleen objecten mogen adverteren waarvan de verkoop toegestaan is in de Slowaakse Republiek en die zijn verworven in overeenstemming met de wetgeving van de Slowaakse Republiek".

De meeste gespecialiseerde sites voor de verkoop van wilde soorten leken niet te beschikken over een (vlot

¹⁶ <https://www.netmarkt.be/home/terms>

¹⁷ <https://www.zoekertjes.net/algemenevoorwaarden/>

¹⁸ https://help.marktplaats.nl/help/veilig_handelen_internetoplichting/regels_beleid/i/regels-met-betrekking-tot-aanbieden-dieren

¹⁹ <https://www.vogelmarkt.net/faq.asp>

²⁰ <https://www.parkieten-revue.be/GedragscodeCertificaten.php>

²¹ <https://www.gifkikkerportaal.nl/>

²² https://help.2dehands.be/HelpContentList?tab=X2dehands_be&cate=Gebruiksvoorwaarden

²³ <https://www.enimalia.com/terms-of-use/>

toegankelijk) specifiek beleid wat toegestane berichten betreft. Een aantal ervan vereist wel dat gebruikers zich registreren en gedetailleerde contactgegevens opgeven voordat ze advertenties kunnen plaatsen. Daardoor zijn ze ten minste in bepaalde mate traceerbaar. Om op Terraristik advertenties te plaatsen, moeten bij de registratie bijvoorbeeld naam en voornaam, adres en telefoonnummer en in de Engelstalige versie van de site een kopie van een identificatiedocument worden verstrekt. Op Vogelarena lijken de gebruiksvoorwaarden laatste zijn bijgewerkt in 2004. Om advertenties te plaatsen, hebben verkopers er een 'Ster account' nodig, dat slechts € 5 per jaar kost, maar dit bedrag moet worden betaald via PayPal of per overschrijving. Waarschijnlijk zijn veel van deze maatregelen van kracht om te voorkomen dat oplichters deze sites gaan gebruiken. Op sommige sites, zoals Parrot4sale, konden geen beleidsinformatie/gebruiksvoorwaarden voor de website worden gevonden, zelfs na registratie. Andere sites, zoals Reptilien Server, hebben verschillende pagina's die gewijd zijn aan advertentierichtlijnen en gebruiksvoorwaarden, maar geen daarvan waren zichtbaar voor wie niet aangemeld is.

Gezien de belangrijke rol die deze gespecialiseerde sites spelen in het online vermarkten van wilde soorten dienen ze op zijn minst duidelijke en eenvoudig vindbare informatie te bieden over de relevante EU-wetgeving inzake het commerciële gebruik van beschermde soorten. Ze dienen ook de ontwikkeling van een aantal

specifieke vereisten te overwegen, volgens welke verkopers bijvoorbeeld de juridische status van de soort die ze te koop aanbieden, het CITES-document, de herkomst, de nummers van merktekens en de gegevens van kwekers moeten aangeven voor hun specimens. Als gedetailleerdere informatie wordt vereist en als het opgeven van onjuiste gegevens/verklaringen gevolgen heeft, kan dat sommige illegale handelaars afschrikken. Gedetailleerdere advertenties hebben ook voordelen voor wetshandhavers en andere onderzoekers om meer gevallen op te sporen die mogelijk van belang zijn.

Ten slotte waren er nog een aantal particuliere homepages, zoals HobbyReptiles²⁴, met gedetailleerde informatie over CITES/de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten. Hobby Reptiles stelt duidelijk dat het *als* Belgische onderneming de Waalse en Europese wetgeving inzake internetverkoop en de handel in levende dieren naleeft en verklaart: "wij kunnen u informeren over Waalse wetten, maar zijn niet gespecialiseerd in de regelgeving die van toepassing is op andere gebieden/landen". Op deze sites was informatie over de relevante wetgeving eenvoudig te vinden en bevatten alle advertenties links naar de belangrijkste pagina's.

²⁴ <https://www.hobbyreptiles.com/fr/content/26-legislation>

GOED VOORBEELD VAN ONLINE PLATFORM VOOR DE VERKOOP VAN PIJLGIFKIKKERS

Dendrobatidae

Pijlgifkikkers (familie Dendrobatidae) vormen één van de meest gewilde groepen amfibieën in de internationale handel van huisdieren (Auliya *et al.*, 2016 b). De hele familie Dendrobatidae is sinds 1987 opgenomen in bijlage II van CITES/bijlage B van de EU-verordeningen inzake de handel in wilde dieren en planten.

Handel in deze soorten wordt gemeld en gebeurt schijnbaar volledig legaal (alle soorten zijn momenteel opgenomen in bijlage II/bijlage B, wat betekent dat de handel in aan het wild onttrokken specimens internationaal legaal is, mits een CITES-uitvoervergunning wordt afgegeven). Toch bestaat er veel bezorgdheid over de illegale herkomst van specimens, uit landen in het verspreidingsgebied die wildvangst verbieden of waar quota gelden. Bovendien stelt het Permanent Comité van CITES vragen bij de cijfers voor succesvolle kweek (of 'ranching') die worden gemeld voor een aantal soorten, zoals *Oophaga pumilio* en *Dendrobates auratus* in Panama (SC66, 2016).

Pijlgifkikkers zijn bijzonder populair in Europa en een simpele zoekopdracht in Google leverde voor Nederland verschillende aanbieders online op die zich specialiseren in deze taxa. Wat herkomst betreft, worden zowel wilde als in gevangenschap gekweekte specimens gemeld. Vanwege de complexe taxonomie, omdat de legale herkomst van specimens in deze familie moeilijk te bepalen is en onder druk van zijn leden om de legaliteit van bepaalde kikkersoorten/specimens in de handel te helpen identificeren heeft Dendrobatidae Nederland (DN) de 'DN toetsingslijst'²⁵ opgesteld. Die geeft aan welke kikkers al dan niet mogen worden verhandeld op DN-kikkerdagen en het DN-forum, op basis van deskundig inzicht van de kans dat deze soorten legaal worden verhandeld. De organisatie wijst erop dat zij geen wetgevende autoriteit is en niet rechtsgeldig kan oordelen over de status van kikkers die te koop worden aangeboden. Wat ze met deze lijst wel doet, is trachten duidelijkheid te verschaffen aan haar leden. In afbeelding worden twee delen van de lijst als voorbeeld weergegeven, met de notities waarin DN toelichting geeft bij de soorten of motiveert waarom ze niet worden toegestaan.

Ameerega	<i>macero</i>	CITES	Not allowed	
	<i>maculata</i>	CITES	Not allowed	Nomen Dubium
	<i>munduruku</i>	CITES	Allowed	Previously in the hobby as <i>A. picta</i> . Although the animals have no legal origin, they have slipped through the loopholes of the law because of their former naming (a species that has a legal origin).
	<i>parvula</i>	CITES	Not allowed	Tolerated animals probably all disappeared from the hobby.
	<i>pepperi</i>	CITES	Allowed	Import
	<i>petersi</i>	CITES	Not allowed	Origin of animals in the hobby unknown. Possibly all disappeared from the hobby.
	<i>picta</i>	CITES	Allowed	Import from Bolivia. Possibly all specimens of this species have disappeared from the hobby. If they reappear, proof of origin is crucial.
	<i>planipaleae</i>	CITES	Not allowed	
	<i>pongoensis</i>	CITES	Allowed	Origin legally provided that it is demonstrably from Understory Enterprises
Excidobates	<i>captivus</i>	CITES	Not allowed	Paperwork must correspond to the information we have about this.
	<i>condor</i>	CITES	Not allowed	
	<i>mysteriosus</i>	CITES	Not allowed	illegal import
Minyobates	<i>steyermarki</i>	CITES	Not allowed	illegal import
Oophaga	<i>anchicayensis</i>	CITES	Allowed	Allowed if traceable to import from Tesoros de Colombia, often still in the trade as <i>O. histrionica</i> 'Anchicaya'
	<i>andresi</i>	CITES	Allowed	Allowed if traceable to import from Tesoros de Colombia, often still in the trade as <i>O. histrionica</i> 'Tado', but also other variants from this region are now attributed to this species.
	<i>arborea</i>	CITES	Not allowed	illegal import
	<i>granulifera</i>	CITES	Not allowed	Tolerated / imported animals probably all disappeared from the hobby. One recent German breeding line is considered legal. Paperwork must correspond to the information we have about this.
	<i>histrionics</i>	CITES	Allowed	Only allowed if the origin of Tesoros de Colombia can be proven!
	<i>lehmanni</i>	CITES	Allowed	Only allowed if the origin of Tesoros de Colombia can be proven!

²⁵ <https://www.gifkikkerportaal.nl/Artikelen/dn-toetsingslijst>

UITDAGINGEN

BIJ ONLINE ONDERZOEK

UITDAGINGEN

BIJ ONLINE ONDERZOEK

Online monitoring is bijzonder arbeids- en tijdsintensief. Belangrijk om op te merken is dat er een aantal geautomatiseerde systemen (zoals web scrapers) beschikbaar zijn om de inspanningen die de controle van online handel in wilde soorten vergt, te beperken. In het kader van het EU Wildlife Cybercrime Project wordt tegelijk met dit rapport een gespecialiseerd rapport over software-opties gepubliceerd, met de titel "Tackling Wildlife Cybercrime in the EU: Where Technology Can Help". Toch is (personeel met) deskundige kennis nog steeds essentieel om een aantal uitdagingen aan te gaan en resultaten te analyseren.

A) WETTIGHEID BEPALEN

Termen als 'illegale handel in wilde soorten online', 'criminaliteit rond wilde soorten op het internet', 'via de cyberruimte gepleegde criminaliteit rond wilde soorten' en 'cybercriminaliteit rond wilde soorten' worden regelmatig gebruikt in de titels of resultatenbeschrijvingen van studies naar online handel in wilde soorten. Eén van de meest complexe aspecten van de online handel in wilde soorten is echter het bepalen of specimens al dan niet legaal zijn.

De meeste prioritaire taxa in dit onderzoek zijn opgenomen in bijlage I van CITES/bijlage A van de EU-verordeningen, wat betekent dat 'commercieel gebruik' alleen is toegestaan onder bepaalde uitzonderlijke omstandigheden. Deze uitzonderingen omvatten o.a. in gevangenschap gekweekte specimens (die afkomstig moeten zijn van kweekmateriaal waarvan bewezen is dat het wettig verworven is, wat vaak moeilijk te bepalen is), specimens die vóór de Overeenkomst aan de natuur onttrokken zijn (die dus in het wild zijn verkregen voordat de soort werd opgenomen in bijlage A; bij langlevende soorten kan deze uitzondering jarenlang worden ingeroepen), specimens voor persoonlijk gebruik of voor (niet-commerciële) dierentuinen en het kweken met deze specimens voor commerciële doeleinden. In alle gevallen moet het specimen bij de verkoop vergezeld gaan van een certificaat en gemerkt zijn.

De uitzonderingen doen niet *alleen* een legitieme handel in deze soorten ontstaan, maar leiden ook tot 'achterpoortjes' en het misbruik daarvan voor illegale handel, vooral door frauduleuze aanspraken op kweek in gevangenschap. Er bestaan een aantal mechanismen die illegale handel door valse herkomstvermelding moeten voorkomen. Eén ervan is de verplichting om in gevangenschap gekweekte specimens te voorzien van een gesloten pootring of microchip. Illegale handelaars hebben echter manieren gevonden om deze maatregelen te omzeilen, waardoor illegaal verkregen specimens doordringen tot de 'legale' handel. Zo worden bijvoorbeeld in het wild verzamelde vogeleieren in de EU binnengesmokkeld om de jonge vogels te merken met een gesloten pootring wanneer ze uitkomen, zodat het lijkt alsof ze in gevangenschap zijn gekweekt. Een andere praktijk is het verwijderen van de microchip van een dood dier om de bijbehorende documenten te gebruiken voor een nieuw verworven, wild specimen. Het is ook gekend dat er valse CITES-documenten in de omloop zijn.

Een loutere vermelding in een online advertentie betekent nog niet dat een specimen ook echt correct gemerkt is (met een ring of microchip) en vergezeld gaat van de passende CITES-papieren, en vice versa. Evenmin betekent een informatieve website met uitleg over wetgeving, contactgegevens en foto's dat de onderneming sowieso volgens de regels werkt.

Op zijn minst is verdere interactie met verkopers vereist om bijkomende informatie te bekomen die in een advertentie ontbreekt. Uiteindelijk moeten het specimen en de begeleidende documenten persoonlijk worden bekeken (en mogelijk nagetrokken) om de juridische status ervan te bepalen.

Met name voor onderzoekers lijkt het ideale scenario voor monitoring online te bestaan uit het trachten identificeren van illegale handel aan de hand van gevallen waarover weinig twijfel mogelijk is. Dergelijke gevallen zijn bijvoorbeeld soorten waarvoor alle handel verboden is, zonder (of met heel weinig en duidelijke) uitzonderingen.

Wanneer deze soorten/producten te koop worden

aangeboden, is de kans echter groot dat de verkoper voorzichtiger te werk gaat of dat het om een oplichtingspraktijk gaat. In de meeste EU-lidstaten gelden bv. strengere binnenlandse maatregelen, die het houden en verkopen van levende primaten en grote katachtigen verbieden (Crook en Musing, 2016).

Als deze taxa te koop worden aangeboden, zijn ze dus hoogstwaarschijnlijk illegaal. Dit zijn echter, naast papegaaien, ook de soorten die meest worden gebruikt door oplichters (zie 3c. Oplichtingspraktijken). Toch kan het nog steeds de moeite waard zijn om ook deze soorten in de gaten te houden. In augustus 2019 vond iemand in België een advertentie voor een roodhand tamarin *Saguinus midas* op 2ememain. De bezoeker waarschuwde de politie en de verkopers werden gearresteerd toen ze de transactie trachtten af te ronden (Anon, 2019a).

In situaties waarin meer twijfel bestaat, zijn er een aantal signalen die onderzoekers kunnen helpen om gevallen te identificeren die mogelijk van belang of illegaal zijn. Om die signalen te herkennen, moeten de onderzoekers wel een goede achtergrondkennis hebben van de handel, de juridische status, het kweken en/of de instandhouding van de taxa in kwestie.

Afhankelijk van deze kenmerken zijn sommige soorten betere 'indicatoren' van illegale handel dan andere. Een zorgvuldige selectie van 'indicatorsoorten', waarbij rekening wordt gehouden met de doelen en capaciteit van onderzoekers en wetshandhavers, kan een antwoord helpen te bieden op een aantal uitdagingen die zich aandienen wanneer de wettigheid van online aangeboden specimens moet worden bepaald. Verkopers die bij illegale activiteiten betrokken zijn, leggen zich zelden toe op één soort. Daarom kunnen indicatorsoorten helpen om verkopers te identificeren die mogelijk samenwerken met andere handelaars/personen. Die kunnen op hun beurt betrokken zijn bij de illegale handel in vele andere soorten waarvan de illegaliteit op basis van informatie in online advertenties dan weer veel moeilijker te bepalen is. Afhankelijk van de doelstellingen van het onderzoek kunnen verschillende indicatorsoorten ook nuttig zijn om de activiteiten van commerciële handelaars te volgen in landen die bekendstaan als een belangrijk

land van herkomst voor in gevangenschap gekweekte of ingevoerde specimens van bepaalde taxa.

De resultaten en bevindingen van dit onderzoek werden gecombineerd met informatie over legale en illegale handel, wetgeving en de capaciteit om de prioritaire taxa te kweken. Zo werd bepaald welke van de soorten die voor dit onderzoek waren geselecteerd waarschijnlijk de beste indicatoren zouden zijn voor monitoring in de toekomst; deze informatie werd vertrouwelijk gedeeld met de wetshandhavingsinstanties.

Ten slotte is het belangrijk om op te merken dat 'zeldzaamheid' een belangrijk aspect was voor dit onderzoek. De gespecialiseerde markt voor vogels en reptielen is overwegend een markt voor 'liefhebbers', waarin het bezit van zeldzame soorten hoog in aanzien staat (Runhovde, 2018). Veeleer dan de verdere exploitatie van een beschermde soort te ontmoedigen, kunnen een hogere mate van bedreiging en handelsbeperkingen het verzamelen van specimens aanzienlijk stimuleren, omdat ze de aandacht vestigen op de zeldzaamheid van de soort en het prestige dat ze de koper verleent (Runhovde, 2018).

B) ONLINE MARKTEN IN BELGIË EN NEDERLAND, DE EU EN DE WERELD

Online markten hebben offline markten voor levende soorten niet vervangen. Veel verkoopaanbiedingen zijn verbonden aan fysieke locaties of evenementen, zoals dierenspecialzaken, kwekerijen en beurzen. Toch heeft de verkoop online een wereldwijd bereik en is het belangrijk om te benadrukken hoe moeilijk het is om de Belgische en Nederlandse online markt (de focus van dit onderzoek) te scheiden van de rest van de wereld en de EU in het bijzonder. Vooral voor meer gespecialiseerde en zeldzamere vogel- en reptielensoorten toonde het onderzoek duidelijk aan dat geïnteresseerde kopers naar advertenties in andere talen en uit andere landen (zullen) moeten zoeken om hun gewenste specimens te vinden. In de EU wordt dat vereenvoudigd door de eengemaakte markt.

In dit onderzoek werden bij zoekopdrachten op internationale sites, zoals Terraristik en Parrot4sale, alleen aanbiedingen opgenomen die inwoners van Nederland of België hadden geplaatst. Kopers bekijken echter tijdens een bezoek aan deze sites

hoogstwaarschijnlijk alle advertenties voor de taxa waarin ze geïnteresseerd zijn. In meerdere gevallen richten verkopers zich dan ook duidelijk op markten buiten hun eigen land, met berichten in verschillende talen en vaak in het Engels om zoveel mogelijk potentiële klanten te bereiken. Ook 'gezocht'-advertenties op deze sites zijn gericht op alle gebruikers. In online fora waren er veel voorbeelden van gesprekken over internationale aankopen.

Bovendien lijken sommige handelaars gevestigd te zijn op een strategische locatie die vlot bereikbaar is voor inwoners van buurlanden, zoals in Centraal-West-Duitsland, dicht bij de Belgische en Nederlandse grens. De toestand wordt gecompliceerd door het feit dat levende dieren, en vooral vogels, reptielen en amfibieën, wel online te koop worden aangeboden, maar vaak worden geleverd op beurzen. De grote beurzen, zoals die van Hamm (Duitsland), Houten (Nederland) en Zwolle (Nederland), lijken hier een zeer belangrijke rol te spelen en liefhebbers reizen vanuit diverse landen om ze te bezoeken.

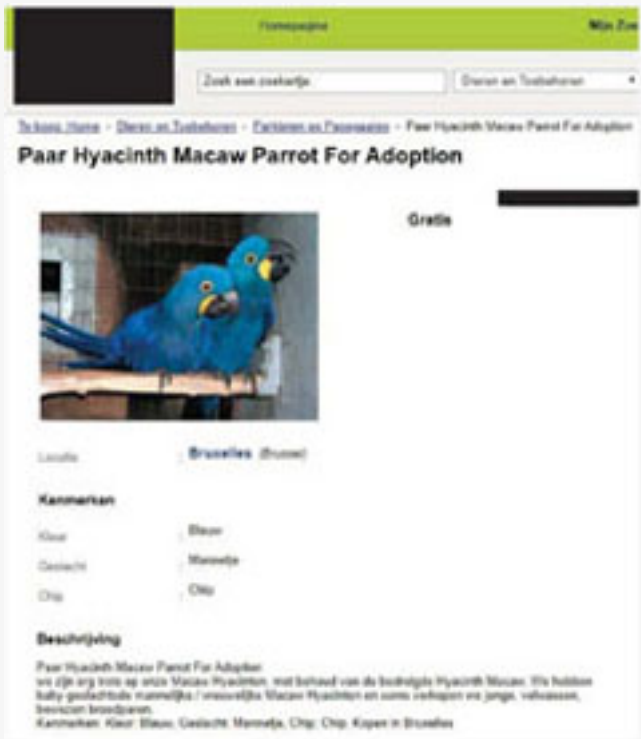
FIGURE 4

Dat nationale markten zo moeilijk van de ruimere online markt in de EU en op wereldniveau te scheiden zijn, beïnvloedt ook de uitvoering en handhaving van de wetgeving inzake online criminaliteit. Zoals het rapport Digital Dangers (Haysom, 2019) benadrukt, kunnen betrokken personen valse adresgegevens invoeren op online platformen en zijn ze mogelijk geen burgers van het land waar het misdrijf wordt gepleegd. Mogelijk komen de verhandelde soorten uit hetzelfde rechtsgebied of bevinden ze zich daar, maar mogelijk

is dat helemaal niet het geval. Misschien worden ze legaal verhandeld in het rechtsgebied waar ze worden aangeboden of gekocht, maar misschien ook niet. Bovendien kan het online platform dat de verkoop ondersteunt zijn hoofdkantoor in een heel ander rechtsgebied hebben, dat op zijn beurt dan weer niet overeenstemt met dat van de hostservers waar het bewijsmateriaal zich fysiek bevindt.

C) OPLICHTINGSPRAKTIJKEN

Het probleem van oplichting is al in verscheidene eerdere studies naar online handel in wilde soorten naar voren gebracht. De meest recente daarvan zijn Digital Dangers en de IFAW-rapporten (Haysom, 2018

AFBEELDING 5

en Hastie, 2019). Oplichters plaatsen nepadvertenties waarin ze meestal levende vogels, primaten en grote katachtigen te koop aanbieden. Dat doen ze vooral op websites voor gratis zoekertjes/rubrieksadvertenties, om kopers te laten betalen zonder dat ze een dier ontvangen (Hastie, 2019). Oplichtingspraktijken kunnen in online monitoringonderzoek een onterechte toename van het aantal werkelijke advertenties veroorzaken.

Online oplichting met papegaaien lijkt heel vaak voor te komen: regelmatig verschijnen en verdwijnen nieuwe pagina's en berichten. Over de werkwijze van deze oplichters (stockfoto's, taalfouten door het gebruik van Google Translate en erg lage/onrealistische prijzen) zijn online verschillende gesprekken te vinden. Een pagina op Facebook die vroeger aan een oplichter toebehoorde (Macawsforsale) wordt nu gebruikt om het probleem aan te kaarten (Afbeelding 4). Oplichters in de EU lijken vooral hyacinth ara's te gebruiken. In een post uit 2015 in een Nederlandse Facebook-groep werd gesproken over de uiteenlopende prijzen waarvoor hyacinth ara's online te koop worden aangeboden: sommige verkopers boden ze voor minder dan 1 000 euro of zelfs gratis aan. De leden bevestigden dat alle hyacinth ara's die voor minder dan 10 000 euro te koop werden aangeboden, geplaatst werden door oplichters. Wanneer specimens gratis worden aangeboden (omdat ze zogezegd in aanmerking komen voor adoptie), wordt de belanghebbenden verteld dat ze het vervoer en/of de reisverzekering moeten betalen. In sommige van deze frauduleuze berichten worden

nu naar verluidt de namen en contactgegevens van erkende koeriersbedrijven voor dierentransport in de EU vermeld.

Tijdens dit onderzoek werden een aantal advertenties voor hyacinth ara's gevonden waarin specimens hetzij ter adoptie (gratis) of voor ongeveer 300 euro werden aangeboden, met name op zoekertjessites. In sommige gevallen waren ze duidelijk nep, met foto's van andere diersoorten. In andere gevallen waren de afbeeldingen van de juiste soort, maar was de tekst heel onduidelijk en vaak onsamenhangend. In één advertentie uit juni 2019 werden bijvoorbeeld twee dieren met chip gratis, ter 'adoptie', aangeboden, maar in dezelfde advertentie stond: "We hebben baby e mannelijke / vrouwelijke Macaw Hyacinten en soms verkopen we jonge, volwassen, bewezen broedparen". Hoewel het zeer onwaarschijnlijk is dat deze verkopers ook echt beschikken over de bedreigde soorten die ze te koop aanbieden, zijn dit duidelijke voorbeelden van cybercriminaliteit en fraude. Verder onderzoek door de bevoegde autoriteiten is dus wellicht op zijn plaats.

²⁶ <https://www.animalcouriers.com/protect-yourself-from-animal-scams/>

CONCLUSIES EN

AANBEVELINGEN

Onderzoek naar online handel in wilde soorten kan nuttig zijn voor wetshandhaving. Conform de doelstellingen van dit onderzoek was het gericht op soorten die in de EU volgens strikte regelgeving worden verhandeld (het merendeel is opgenomen in CITES-bijlage I/EU-bijlage A), maar en waarvan bekend is dat er ook een illegale handel in bestaat. De bedoeling was mogelijke gevallen van illegale handel te identificeren die wellicht verder moeten worden onderzocht door de Belgische en Nederlandse autoriteiten.

Online onderzoek kan ook op nog een aantal andere manieren worden gebruikt om illegale en/of niet-duurzame handel te bestrijden. Eén ervan is het identificeren van nieuwe trends in het handelsverkeer en het volgen van veranderingen in de wereldwijde beschikbaarheid van en vraag naar nationaal beschermde soorten, die mogelijk internationaal moeten worden beschermd door ze op te nemen in de CITES-bijlagen. Dit is vooral relevant in het kader van doelstelling 1.1 van het Actieplan van de EU tegen de illegale handel in wilde dieren en planten (de vraag naar en het aanbod van illegale producten op basis van wilde dieren en planten doen afnemen), actie 3: “de niet-duurzame invoer in de EU van bedreigde soorten terugdringen of verbieden door voor te stellen deze soorten (bijvoorbeeld zeldzame reptielen) in de bijlage van Is Cites op te nemen” (Europese Commissie, 2016).

Online monitoring kan ook helpen bij het plannen van handhavingsmaatregelen en -operaties. Als er over bepaalde handelaars reeds inlichtingen bestaan, kan verder onderzoek naar hun activiteiten online helpen om een dossier samen te stellen of de wetshandhavingsinstanties voor te bereiden op fysieke controles. Vele handelaars lijken in de aanloop naar beurzen een hoger aantal specimens online aan te bieden. Het verzamelen van informatie uit online bronnen vóór deze beurzen kan helpen om doelgerichte controles aan de landsgrenzen en van de verkopers op beurzen te organiseren.

De monitoring van online handel in wilde soorten houdt echter een aantal specifieke uitdagingen in. Online monitoring is arbeids- en tijdsintensief. Geautomatiseerde systemen kunnen helpen om de vereiste inspanningen te beperken, maar kunnen menselijke ervaring en kennis geenszins vervangen. De wetgeving inzake de handel in wilde soorten is complex en bevat verschillende uitzonderingen. Dat maakt het zeer moeilijk voor onderzoekers en handhavingsinstanties om met voldoende zekerheid te identificeren of die handel al dan niet legaal is, zelfs voor soorten in bijlage I/bijlage A. Online handelaars hebben slechts geringe juridische verplichtingen, zelfs bij strikt beschermde soorten: de wettelijke vereisten om persoonsgegevens te registreren of om te bewijzen dat ze de wet naleven, lijken minimaal.

Tijdens de recentste Conferentie van de CITES-Partijen (CoP18) in augustus 2019 werd CITES-resolutie Conf. 11.3 (Rev. CoP18) inzake naleving en handhaving gewijzigd²⁷. Er werd aanbevolen dat regeringen regelingen invoeren om online soorten uit Bijlage II te monitoren. Bij internethandel in soorten die zijn opgenomen in bijlage II/EU-Bijlage B hebben handhavers immers een hoog risico vastgesteld dat de regelgeving niet wordt nageleefd. Bij deze soorten zal het voor onderzoekers en inspecteurs nog moeilijker zijn om de eventuele legaliteit van online handel erin nauwkeurig in beeld te brengen. Gerichte verbeteringen in de wetgeving en de ontwikkeling van een duidelijk websitebeleid voor online handel in wilde soorten zijn hiervoor essentieel

Dit rapport wordt afgesloten met aanbevelingen voor beleidsmakers en overheden die nationaal, binnen de EU en internationaal instaan voor het ontwikkelen en uitvoeren van beleid inzake de handel in wilde soorten. Daarna volgen aanbevelingen voor bedrijven met online platforms waarop wilde soorten kunnen worden verkocht en voor consumenten die geïnteresseerd zijn in de aankoop van wilde soorten online.

²⁷ <https://www.cites.org/sites/default/files/document/E-Res-11-03-R18.pdf>

AANBEVELINGEN VOOR BELEIDSMAKERS EN OVERHEDEN IN BELGIË, NEDERLAND EN DE EU

Om te zorgen voor een wetgevend kader dat de strijd tegen cybercriminaliteit rond wilde soorten aankan en voor de nodige capaciteit om dat wetgevend kader te handhaven, worden de volgende aanbevelingen gedaan:

BELEIDSMAKERS EN OVERHEDEN DIE INSTAAN VOOR DE UITVOERING EN HANDHAVING VAN DE VERORDENINGEN INZAKE DE HANDEL IN WILDE SOORTEN IN DE EU, DIENEN TE VERKENNEN HOE ZE DE WETGEVING KUNNEN VERBETEREN

1

om een raamwerk te bieden voor de voorwaarden volgens dewelke wilde soorten online verkocht, geadverteerd en gekocht kunnen worden. Dergelijke verbeteringen in de wetgeving zouden het eenvoudiger maken om te bepalen of een advertentie voor een wilde soort wettig is en zouden zorgen dat online platformen, verkopers en consumenten met gepaste zorgvuldigheid te werk gaan.

UNDERCOVERONDERZOEK

2

Aangezien bij online monitoren ('cyberpatrouilles') ook 'undercoveronderzoek' nodig kan zijn (bv. communiceren met verkopers en toegang verkrijgen tot besloten groepen op sociale media), dienen beleidsmakers, wetshandhavingsinstanties en openbare aanklagers de noodzakelijke wijzigingen in het geldende nationale wettelijke kader te analyseren en erop toe te zien dat het geschikt is om cybercriminaliteit met wilde soorten te bestrijden.

DE NODIGE HANDHAVINGSCAPACITEIT VOORZIEN

3

De strijd tegen criminaliteit, en meer specifiek cybercriminaliteit, rond wilde soorten verdient meer aandacht en capaciteit van de wetshandhavingsautoriteiten in de EU. Alleen zo kan ze doeltreffend worden gevoerd. Er zijn voldoende personeel, middelen en opleiding nodig om cybercriminaliteit rond wilde soorten in al haar complexiteit aan te pakken. België en Nederland hebben onlangs hun capaciteit op dit gebied uitgebreid en moeten samen met de andere EU-lidstaten hun inspanningen blijven opdrijven.

SPECIALE MELDINGSMECHANISMEN ONTWIKKELEN

4

België en Nederland beschikken over speciale mechanismen die het middenveld kan gebruiken om vermoedelijke gevallen van criminaliteit rond wilde soorten te melden²⁸. Ook andere EU-lidstaten dienen de ontwikkeling van dergelijke specifieke meldingsmechanismen te overwegen. Zo kunnen zorgwekkende gevallen worden gerapporteerd en kunnen de handhavingsinstanties tijdig onderzoek instellen en/of maatregelen nemen.

²⁸ Meldingsmechanisme in België: <https://www.health.belgium.be/nl/dieren-en-planten/dieren/cites-en-bedreigde-soorten/wat-doen-als-u-getuige-bent-van-fraude-een-geval>

Meldingsmechanismen in Nederland: <https://www.meldmisdaadanoniem.nl/wildlifecrime>

AANBEVELINGEN VOOR ONLINE PLATFORMEN WAAROP WILDE SOORTEN KUNNEN WORDEN GEADV- TEERD EN VERKOCHT

Aan online platformen wordt het volgende aanbevolen om te voldoen aan de nationale, Europese en internationale wetgeving en zowel gebruikers als handhavers meer duidelijkheid te bieden voor wat de online handel in wilde soorten betreft:

1

DUIDELIJKE INFORMATIE BIEDEN

over de relevante wetgeving inzake het commerciële gebruik van beschermde soorten op internationaal, nationaal en EU-niveau. Deze informatie moet eenvoudig te vinden en te begrijpen zijn en links bevatten naar relevante sites van de overheid om te zorgen dat de nodige details juist en actueel zijn.

2

BELEIDSLIJNEN VOOR HET PLATFORM OPSTELLEN EN DE GEBRUIKERS EROVER INFORMEREN

om het gebruik van hun platform voor de promotie en verkoop van illegale wilde soorten actief te bestrijden. Een dergelijk beleid is bijvoorbeeld de 'Prohibited Wildlife Policy' van de 'Coalition to End Wildlife Trafficking Online'²⁹.

3

WETENSCHAPPELIJKE RICHTLIJNEN OF VEREISTEN ONTWIKKELEN VOOR VERKOPERS

om hen voor elk specimen verklaringen te laten opstellen inzake de juridische status van de soort die ze te koop aanbieden, over de herkomst ervan en, indien nodig, over het CITES-vergunnings-/certificaatnummer, merktekens en gegevens van kwekers, en om voorschriften bekend te maken inzake de gezondheid en het welzijn van de verhandelde soorten.

4

LESSEN DIE ANDERE ONLINE PLATFORMEN TREKKEN UIT HUN BESTAANDE INITIATIEVEN

om criminaliteit rond wilde soorten te bestrijden, te evalueren en toe te passen, en bijvoorbeeld witte en zwarte lijsten op te stellen om gebruikers te begeleiden, zoals die van de "Coalition to End Wildlife Trafficking Online"³⁰ en van gespecialiseerde platformen voor de handel in wilde soorten, bv. dat van Dendrobatidae Nederland (DN)³¹.

²⁹ <https://www.endwildlifetraffickingonline.org/coalition-prohibited-wildlife-policy>

³⁰ <https://www.endwildlifetraffickingonline.org/coalition-prohibited-wildlife-policy>

³¹ <https://www.gifkikkerportaal.nl/Artikelen/dn-toetsingslijst>

AANBEVELINGEN VOOR CONSUMENTEN VAN WILDE SOORTEN

In de strijd om cybercriminaliteit met wilde soorten een halt toe te roepen, is voor de consument een belangrijke rol weggelegd. Het volgende wordt consumenten aanbevolen:

1

GEEN WILDE SOORTEN MEER KOPEN DIE ILLEGAAL ZIJN OF NIET DUURZAAM WERDEN VERKREGEN

Daarvoor moeten consumenten proactief zoeken naar informatie over de wettigheid en duurzaamheid van de soort die ze willen kopen of van hun gewenste product op basis van een wilde soort. Alvorens ze een specimen of een product kopen, dienen consumenten informatie op te zoeken over de geldende wettelijke bepalingen (onder andere over eventuele opname van de soort in een bijlage). Daarvoor kunnen ze bijvoorbeeld de nationale CITES-instantie raadplegen.

2

VERKOPERS VRAGEN NAAR DE HERKOMST EN DE WETTIGHEID VAN HET SPECIMEN DAT TE KOOP WORDT AANGEBODEN

Consumenten dienen verkopers te vragen om de nodige informatie te verstrekken om de legaliteit van het specimen dat ze willen kopen te bewijzen, namelijk:

1. Over de herkomst van het specimen: waar komt het specimen vandaan, waar is het verkregen, waar is het gekweekt, met welke ouderdieren?
2. Over legale verwerving: welke juridische documentatie is vereist voor dit specimen? Is er een CITES-document/certificaat nodig? Is er bewijsmateriaal nodig waaruit blijkt dat het specimen legaal is verkregen?
3. Over het merkteken: wat is het nummer van het (eventuele) merkteken van het specimen? Stemt dat overeen met het nummer op de bijbehorende documenten?

Ook de voorschriften voor welzijn en gezondheid moeten worden nagegaan.

3

VERDACHTE ADVERTENTIES MELDEN BIJ ONLINE PLATFORMEN EN OVERHEDEN

Wanneer een advertentie wordt aangetroffen die illegaal of in strijd met het beleid inzake wilde soorten van het online platform lijkt te zijn, die advertentie melden bij:

- Het online platform via zijn eventuele meldingsmechanisme
- De bevoegde handhavingsinstanties via hun meldingsmechanisme³², bij ernstige bezorgdheid over een geval van criminaliteit met wilde soorten. Dit vereist grondige kennis van de regelgeving inzake wilde soorten.

³² Meldingsmechanisme in België: <https://www.health.belgium.be/nl/dieren-en-planten/dieren/cites-en-bedreigde-soorten/wat-doen-als-u-getuige-bent-van-fraude-een-geval>

Meldingsmechanismen in Nederland: <https://www.meldmisdaadanoniem.nl/wildlifecrime>

REFERENTIES

- Altherr, S. (2014). *Stolen Wildlife Why the EU needs to tackle smuggling of nationally protected species*. Report by Pro Wildlife. Munich, Germany: https://www.prowildlife.de/wp-content/uploads/2016/02/2014_Stolen-Wildlife-Report.pdf
- Angeli, S. (2011) "*Horridum Angeli*" Reptiles, accessed October 2019: <http://www.helodermahorridum.com/index.php>
- Anon (2019a) Une personne interpellée à Jette, elle voulait revendre son singe sur 2ememain, *Metro*, 22.08.19: <https://fr.metrotime.be/2019/08/22/actualite/belgique/une-personne-interpellee-a-jette-elle-voulait-revendre-son-singe-3-800-e-sur-2ememain/>
- Auliya, M., Altherr, S., Ariano-Sanchez, D. *et al.* (2016a) Trade in live reptiles, its impact on wild populations, and the role of the European market, *Biological Conservation* 204 (2016) 103–119: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0006320716301987>
- Auliya, M., García-Moreno, J., Schmidt, B. R. *et al.* (2016b): The global amphibian trade flows through Europe: the need for enforcing and improving legislation, *Biodiversity Conservation* 25:2581–2595: https://www.researchgate.net/publication/308042363_The_global_amphibian_trade_flows_through_Europe_the_need_for_enforcing_and_improving_legislation
- Budiani, I. and Raharningrum, F. (2018) *Illegal online trade in Indonesian Parrots, The Global Initiative against Transnational Organised Crime*, Digital Dangers, September 2018: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2018/09/TGIATOC-ParrotsTrade-A4-Web.pdf>
- Coalition to End Wildlife Trafficking Online (2017) *Wildlife-Friendly Online Trade: A Harmonized Policy for e-Commerce and Social Media Companies*: <https://www.worldwildlife.org/publications/wildlife-friendly-online-trade-a-harmonized-policy-for-e-commerce-and-social-media-companies>
- Council of the European Union (2016) Council conclusions on the EU Action Plan against Wildlife Trafficking of 20 June 2016. 10512/16: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10512-2016-INIT/en/pdf>
- Council of the European Union (2017) *Draft Council conclusions on setting the EU's priorities for the fight against organised and serious international crime between 2018 and 2021*: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8654-2017-INIT/en/pdf>
- Crook, V. and Musing, L. (2016) *Analysis of EU Member State CITES Biennial Reports 2013–2014*. Report prepared for the European Commission: https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/analysis_2013-2014.pdf
- Engler, M., and Parry-Jones, R. (2007). *Opportunity or threat: the role of the European Union in global wildlife trade*. TRAFFIC Europe, Brussels, Belgium: https://www.traffic.org/site/assets/files/3604/opportunity_or_threat_eu_imports.pdf
- European Commission (2014) Commission Regulation (EU) No 1320/2014 of 1 December 2014 amending Council Regulation (EC) No 338/97 on the protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein, *Official Journal of the European Union*, 17.12.2014: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_361_R_0001
- European Commission (2016a). Commission Staff Working Document: *Analysis and evidence in support of the EU action plan against wildlife trafficking*. Accompanying document for the EU action plan against wildlife trafficking: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016SC0038&from=EN>
- European Commission (2016b). *EU Action Plan against Wildlife Trafficking*. COM 87 final, Brussels: https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/WAP_EN_WEB.PDF
- European Commission (2018a) *Progress report on the implementation of the EU Action Plan against Wildlife Trafficking*. SWD 452 final, Brussels: https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/progress_report_EU_action_plan_wildlife_trafficking_en.pdf
- European Commission (2018b). *Overview of important seizures in the European Union - January to December 2017*. Briefing prepared by TRAFFIC for the European Commission. [https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/reports/Overview%20of%20seizures%20in%20the%20EU%202017_FINAL%20\(March%202019\).pdf](https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/reports/Overview%20of%20seizures%20in%20the%20EU%202017_FINAL%20(March%202019).pdf)

- European Commission and TRAFFIC (2017). *Reference Guide to the European Union Wildlife Trade Regulations*. Brussels: https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/referenceguide_en.pdf
- European Parliament (2016) European Parliament resolution of 24 November 2016 on EU action plan against wildlife trafficking. 2016/2076(INI): http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0454_EN.html
- European Union and Viet Nam (2016) Include *Cnemaspis psychedelica* in Appendix I, CoP17 Prop. 29: <https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/17/prop/060216/E-CoP17-Prop-29.pdf>
- Flecks, M., Weinsheimer, F., Boehme, W., Chenga, J., Loetters, S. and Roedder, D. (2012) Watching extinction happen: the dramatic population decline of the critically endangered Tanzanian turquoise dwarf gecko, *Lygodactylus williamsi*. *Salamandra* 48, 23–31: https://www.researchgate.net/publication/258507615_Watching_extinction_happen_The_dramatic_population_decline_of_the_critically_endangered_Tanzanian_Turquoise_Dwarf_Gecko_Lygodactylus_williamsi
- Furnell, S. and Jain, A. (2019) *Strengthening CITES processes for reviewing trade in captive-bred specimens and preventing mis-declaration and laundering: A review of trade in Southeast Asian parrot species*, TRAFFIC: https://www.traffic.org/site/assets/files/12341/a_review_of_trade_in_southeast_asian_parrot_species.pdf
- Gerling, M. (2015) Megaproces van start tegen dierenhandelaar uit Woerden, *AD*, 22.04.15: <https://www.ad.nl/binnenland/megaproces-van-start-tegen-dierenhandelaar-uit-woerden~ac315ef4/?referrer=>
- Global Financial Integrity (2017), *Transnational Crime and the developing world*: <https://gfintegrity.org/report/transnational-crime-and-the-developing-world/#:~:text=This%20March%202017%20report%20from,trillion%20to%20%20242.2%20trillion%20annually.>
- Gray, J. (2018) Turtle Survival Alliance launches rescue mission to nearly 11,000 Critically Endangered radiated tortoises discovered in massive poaching bust, 18.04.18: <http://www.turtlesurvival.org/blog/1-blog/538-radiated-tortoise-press-release-2018#>
- Grismer, L.L., Wood, P.L., Anuar, S., Riyanto, A., Ahmad, N., Muin, M.A., Sumontha, M., Grismer, J.L., Onn, C.K., Quah, E.S.H. et al. (2014). Systematics and natural history of Southeast Asian Rock Geckos (genus *Cnemaspis* Strauch, 1887) with descriptions of eight new species from Malaysia, Thailand, and Indonesia. *Zootaxa*, 3880(1): 1 147.
- Harris, L. and Shiraishi, H. (2018). *Understanding the global caviar market. Results of a rapid assessment of trade in sturgeon caviar*. TRAFFIC and WWF joint report: https://www.traffic.org/site/assets/files/9805/global_caviar_market-1.pdf
- Hastie, J. (2019) *Disrupt: Wildlife Cybercrime*, IFAW: <https://www.ifaw.org/uk/news/disrupt-wildlife-cybercrime>
- Hastie, J. and McCrea-Steele, T. (2014) *Wanted - Dead or Alive, Exposing Online Wildlife Trade*, IFAW: <https://www.ifaw.org/resources/wanted-dead-or-alive-report>
- Haysom, S. (2018) Digitally Enhanced Responses: New horizons for combating online illegal wildlife trade. The Global Initiative against Transnational Organised Crime, *Digital Dangers*, September 2018: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2018/06/TGIATOC-Digital-Responses-Report-WEB.pdf>
- Haysom, S. (2019) In search of Cyber-enabled Disruption: Insights from the Digital Dangers project. The Global Initiative against Transnational Organised Crime, *Digital Dangers*, February 2019: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2019/02/TGIATOC-FinalSynthesis-Web.pdf>
- Hruby, D. (2019) This Amazon bird's eggs are black-market gold. Here's why. *National Geographic*, June 2019: <https://www.nationalgeographic.com/animals/2019/06/hyacinth-macaw-egg-laundering-for-pet-trade/>
- IFAW (2008) *Killing with Keystrokes: An Investigation of the Illegal Wildlife Trade on the World Wide Web*: <https://www.ifaw.org/news/killing-with-keystrokes>.
- Janssen, J., and Blanken, L. (2016) *Going Dutch: An analysis of the import of the live animals from Indonesia by the Netherlands*. TRAFFIC, Petaling Jaya, Malaysia: <https://www.traffic.org/site/assets/files/2334/indonesia-netherlands-live-animal-trade.pdf>
- Janssen, J. and Krishnasamy, K. (2018) Left hung out to dry: How inadequate international protection can fuel trade in endemic species –

The case of the earless monitor. *Global Ecology and Conservation*
Volume 16, October 2018: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351989418303986>

Janssen, J. and Leupen, B.T.C. (2019) *The role of the Netherlands in the reptile trade*. Monitor Conservation Research Society:
https://mcrsociety.org/pubs/Role_of_Netherlands_in_the_reptile_trade_2019.pdf

Janssen, J. and de Silva, A. (2019) The presence of protected reptiles from Sri Lanka in international commercial trade. *TRAFFIC Bulletin*
Vol. 31 No. 1 (2019): https://www.traffic.org/site/assets/files/12036/bulletin-31_1-final-web.pdf

Lau, W., Crook, V., Musing, L., Guan, J. and Xu, L. (2016) *A rapid survey of UK ivory markets*. TRAFFIC, Cambridge, UK:
<https://www.traffic.org/site/assets/files/2385/uk-ivory-markets.pdf>

Morgan, J. and Chng, S. (2017) Rising internet-based trade in the Critically Endangered ploughshare tortoise *Astrochelys yniphora* in Indonesia highlights need for improved enforcement of CITES, *Oryx*: https://www.researchgate.net/publication/317664475_Rising_internet-based_trade_in_the_Critically_Endangered_ploughshare_tortoise_Astrochelys_yniphora_in_Indonesia_highlights_need_for_improved_enforcement_of_CITES

Mundy-Taylor, V. (2013). *Illegal Wildlife Trade and the European Union: an analysis of EU-TWIX seizure data for the period 2007–2011*. Report prepared for the European Commission:
<https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/reports/Analysis%20of%20EU-TWIX%20seizure%20data%202007-2011.pdf>

Musing, L., Norwicz, M., Kloda, J. and Kecse-Nagy, K. (2018). *Wildlife trade in Belgium with a focus on CITES-listed species*. TRAFFIC and WWF report: <https://www.traffic.org/publications/reports/belgium-wildlife-trade-hub/>

Outhwaite, W. and Vique, I. (2019) *Proving Legality: The Trade in Endemic Caribbean Reptiles*:
https://www.traffic.org/site/assets/files/12341/trade_in_endemic_caribbean_reptiles.pdf

Roberts, D.L. and Hernandez-Castro, J. (2017) Bycatch and illegal wildlife trade on the dark web. *Oryx*, 51, 3:
https://www.researchgate.net/publication/317596397_Bycatch_and_illegal_wildlife_trade_on_the_dark_web

Runhovde, S. R. (2018) Illegal online trade in reptiles from Madagascar. The Global Initiative against Transnational Organised Crime, *Digital Dangers*, September 2018: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2018/09/TGIATOC-ReptileTrade-A4-Web.pdf>

SC65 (2014) *Report on the smuggling of Bahamian Rock Iguanas*: CITES 65th Standing Committee, Information Document 4:
<https://cites.org/sites/default/files/eng/com/sc/65/Inf/E-SC65-Inf-04.pdf>

SC66 (2016) *Concerns identified by the Standing Committee in the examples on trade in specimens claimed to be derived from captive breeding or ranching, as referred to in Decision 16.63 a) i) and iii)*; Implementation of the Convention relating to captive bred and ranching specimens, Document 41.1 Annex 1: <https://cites.org/sites/default/files/eng/com/sc/66/E-SC66-41-01x.pdf>

Sina, S., Gerstetter, C., Porsch, L., Roberts, E., Smith, L.O., Klaas, K. and de Castillo, T.F. (2016). *Wildlife Crime. Policy Department A: Economic and Scientific Policy. Directorate General for Internal Policies*:
http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/570008/IPOL_STU%282016%29570008_EN.pdf

TRAFFIC (2011) *Illegal trade in Birds*. Internal Briefing prepared for EU Enforcement Authorities.

TRAFFIC (2015). *Compilation of EU Member State CITES Biennial Reports 2013–2014*. A TRAFFIC Report for the European Commission, Brussels, Belgium: https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/compilation_2013-2014.pdf.pdf

TRAFFIC (2018) *Philippine bird trade targets Indonesian species*, 16.03.18:
<https://www.traffic.org/news/philippine-bird-trade-targets-indonesian-species/>

TRAFFIC (2019) *Combating Wildlife Crime Linked to the Internet*
<https://www.traffic.org/site/assets/files/12352/combating-wildlife-crime-online-chinas-experiences.pdf>

van Schingen, M., Schepp, U., Pham, C.T., Nguyen, T.Q. and Ziegler, T. (2015). Last chance to see? Review on the threats to and use of the crocodile lizard. *TRAFFIC Bulletin*. 27, 19–26:
https://www.traffic.org/site/assets/files/3008/traffic_pub_bulletin_27_1_crocodile_lizard_trade.pdf

World Bank (2019) *Illegal logging, fishing and wildlife trade: the costs and how to combat it*: <http://pubdocs.worldbank.org/en/482771571323560234/WBGReport1017Digital.pdf>

WWF (2020) *The loss of nature and rise of pandemics*: https://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/the_loss_of_nature_and_rise_of_pandemics___protecting_human_and_planetary_health.pdf

Ziegler, T., Rauhaus, A., Nguyen, K.V. & Nguyen, T.Q. (2016) Building of a conservation breeding facility for the Psychedelic Rock Gecko (*Cnemaspis psychedelica*) in southern Vietnam. *Der Zoologische Garten*, 85, 224–239. <https://doi.org/10.1016/j.zoolgart.2016.05.002>

Ziegler, T., Rauhaus, A., Nguyen, K.V. & Nguyen, T.Q. (2016) Building of a conservation breeding facility for the Psychedelic Rock Gecko (*Cnemaspis psychedelica*) in southern Vietnam. *Der Zoologische Garten*, 85, 224–239: https://www.researchgate.net/publication/303781130_Building_of_a_Conservation_Breeding_Facility_for_the_Psychedelic_Rock_Gecko_Cnemaspis_psychedelica_in_Southern_Vietnam

FOTO'S

Tenzij anders vermeld zijn alle afbeeldingen gelicenseerd onder CC2.0 zonder naamsvermelding. De 'print screens' zijn gemaakt door de onderzoekers.

PAGINA	COPYRIGHTS
3	Staffan Widstrand / naturepl.com
6	<i>(beneden)</i> Bella Roscher / WWF Switzerland
12	<i>(rechtsbeneden)</i> Roger Leguen / WWF
20, 22	E. John / TRAFFIC
23	<i>(rechtsboven)</i> Roger Leguen / WWF

Dit document is samengesteld door WWF-België met financiële steun van de Europese Commissie en technische ondersteuning van TRAFFIC.

WWF is een van de grootste en meest ervaren onafhankelijke natuurbehoudsorganisaties ter wereld, actief in meer dan 100 landen en met meer dan 5 miljoen sympathisanten wereldwijd. WWF wil de aantasting van het milieu op onze planeet een halt toeroepen en bouwen aan een toekomst waarin de mens in harmonie leeft met de natuur, door te werken aan het behoud van de biodiversiteit, door toe te zien op een duurzaam gebruik van de natuurlijke rijkdommen en door mensen aan te zetten vervuiling en overconsumptie te verminderen.

TRAFFIC is een toonaangevende niet-gouvernementele organisatie die wereldwijd actief is in de handel in wilde dieren en planten in het kader van zowel behoud van biodiversiteit als duurzame ontwikkeling.

Neem voor meer informatie contact op met:
TRAFFIC
Global Office
David Attenborough Building Pembroke Street
Cambridge CB2 3QZ
Verenigd Koninkrijk

+44 (0)1223 277427
traffic@traffic.org traffic.org

UK Registered Charity No. 1076722, Registered Limited Company No. 3785518.

TRAFFIC
the wildlife trade monitoring network

© 1986 Panda symbol WWF – World Wide Fund for Nature (Formerly World Wildlife Fund) ® "WWF" is a WWF Registered Trademark. E.R.: Antoine Lebrun. WWF-Belgium, Bd E. Jacqmain 90, 1000 Brussels. For contact details and further information, please visit our website at www.wwf.be